

FAVORİ SERİSİ
ÇİFT YÖNLÜ KİTAP

10
SINIF

TARİH

BECERİ TEMELLİ Yeni Nesil

SORU BANKASI

Markaj
yayımları

Editor Yayınevi markasıdır.

ISBN 978-625-7815-38-3

9 786257 815383

10. SINIF TARİH

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

Bütün hakları Markaj Yayınlarına aittir.

Yayıncının izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

ISBN

978-625-7815-38-3

SERTİFİKA NO.

40447

KAPAK TASARIMI

Markaj Yayınları Tasarım Ekibi

SAYFA TASARIMI

Markaj Yayınları Dizgi Ekibi

BASKI VE CİLT

Reprobir Matbaacılık

ANKARA

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi
1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No.: 2/20
Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33 - 0 505 099 24 84

WhatsApp: 0 505 099 24 84

www.markajyayinlari.com

markajyayinlari@gmail.com

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: YERLEŞME VE DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SELÇUKLU TÜRKİYESİ

- ▶ ANADOLU'YA TÜRK GÖÇLERİ 5
- ▶ ANADOLU'NUN TÜRKLEŞME SÜRECİ 7
- ▶ TÜRKİYE SELÇUKLU DEVLETİ - ANADOLU'DA DEVLETLEŞME SÜRECİ 10
- ▶ HAÇLI SEFERLERİ VE SONUÇLARI 12
- ▶ ANADOLU'DA MOĞOL TEHLİKESİ 14

2. ÜNİTE: BEYLİKTE DEVLETE OSMANLI SİYASETİ (1302 - 1453)

- ▶ AŞİRETEN BEYLİĞE 16
- ▶ BEYLİKTE DEVLETE 18
- ▶ RUMELİ'DE GENİŞLEME 20
- ▶ ANADOLU'DA TÜRK SİYASİ BİRLİĞİ SAĞLANIYOR ... 22
- ▶ ANKARA SAVAŞI VE FETRET DÖNEMİ (1402 - 1413) ... 23

3. ÜNİTE: DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SAVAŞÇILAR VE ASKERLER

- ▶ OSMANLI ASKERİ TEŞKİLATININ KURULMA SÜRECİ 25
- ▶ TIMAR SİSTEMİ VE TIMARLI SİPAHİLER 27
- ▶ YENİÇERİ OCAĞININ KURULMASI 29

4. ÜNİTE: BEYLİKTE DEVLETE OSMANLI MEDENİYETİ

- ▶ ANADOLU'NUN İSLAMLAŞMASI 31
- ▶ OSMANLI DEVLET İDARESİ 33
- ▶ OSMANLI'DA SÖZLÜ VE YAZILI KÜLTÜR 35
- ▶ OSMANLI'DA ZANAAT, SANAT VE KÜLTÜR FAALİYETLERİ 37

5. ÜNİTE: DÜNYA GÜCÜ OSMANLI (1453 - 1595)

- ▶ İSTANBUL'UN FETHİ VE SONUÇLARI 39
- ▶ İSLAM DÜNYASI LİDERLİĞİNE 41
- ▶ KANUNİ DÖNEMİ 43
- ▶ DENİZLERDE HÂKİMİYET MÜCADELESİ 47

6. ÜNİTE: SULTAN VE OSMANLI MERKEZ TEŞKİLATI

- ▶ TOPKAPI SARAYI VE DİVÂN-I HÜMÂYUN 50
- ▶ OSMANLI DEVLET ANLAYIŞI 52

7. ÜNİTE: KLASİK ÇAĞDA OSMANLI TOPLUM DÜZENİ

- ▶ OSMANLI MİLLET SİSTEMİ - OSMANLI DEVLETİ'NDE GÜNLÜK YAŞAM 54
- ▶ OSMANLI'DA TOPRAK MÜLKİYETİ VE TARIMSAL ÜRETİM 56
- ▶ OSMANLI EKONOMİSİNDE LONCA TEŞKİLATI 58
- ▶ OSMANLI VAKIF SİSTEMİ 60
- ▶ CEVAP ANAHTARI 62

1 Bizanslı tarihçi Zonaros, IX. Konstantin Monomakhos'u Anadolu'nun Türkler tarafından fethinin sebebi olarak gösterirken pek de haksız sayılmaz. Bunun sebebi imparatorluğun doğu sınırında tampon durumunda olan Ani Krallığı'nı ilhak edip Selçuklular ile sınırdaş hâle gelmesidir. Bölgedeki 50.000 kişilik yerel muhafız gücünü dağıtır ve paralı askerlerden bir ordu kurar. Bu orduyu oluşturan askerlerin ücretlerinin ödenebilmesi için bölgeye dayatılan ağır vergiler de ciddi bir hoşnutsuzluğa sebep olur. Türkmen akınlarının başladığı bu dönemde, savunma savaşında avantaj teşkil edebilecek yerel kuvvetler yerine güçlü surların arkasında kalıp meydan savaşını beklemeyi tercih eden ordu modeli yetersiz kalır. Hatta Ermeni yerel hanedanları, derebey aileleri, askeri ve politik kadrolar yerinden edilir.

Tarihçi Zonaros'e göre Türkmen akınlarına karşı Bizans'ın etkisiz kalmasının nedenleri arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Ordu düzeninin bozulması
- B) Yeni oluşturulan ordunun savunma savaşlarında tecrübesiz olması
- C) Yerel güçlerin Türklerin tarafına geçmesi
- D) Halkın devlete küstürülmesi
- E) Bölgenin saldırılara açık hâle gelmesi

2 Anadolu'ya ilk Türk akınları Hunlar tarafından yapılmıştır. Asya'dan Avrupa'ya göç eden Hunların bir kolu IV. yüzyılın sonlarında Kafkaslar üzerinden Anadolu'ya gelmiş, Erzurum, Malatya ve Çukurova bölgelerine kadar ilerlemiş, aynı yolda geri dönerek Avrupa'ya doğru ilerleyen ana kola katılmışlardır. Anadolu'ya ikinci Türk akınlarını ise VII. yüzyılda Sabar Türkleri yapmış, Doğu ve Orta Anadolu'da Bizanslılarla mücadele ettikten sonra elde ettikleri ganimetlerle ülkelerine geri dönmüşlerdir.

Bu bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Anadolu'ya ilk Türk akınları yurt edinme amaçlı olmuştur.
- B) Türklerin Anadolu'ya ilk ayak basmaları Kavimler Göçü sırasında olmuştur.
- C) Türklerin Anadolu'ya ilk akınları keşif amaçlı olmuştur.
- D) Türkler Anadolu'ya ilk akınlarında ekonomik kazançlar elde etmiştir.
- E) Türkler çeşitli dönemlerde Anadolu'ya akınlar düzenlemişlerdir.

3 Malazgirt Meydan Muharebesi, Bizans'ın Anadolu'daki hâkimiyetinin büyük ölçüde kırıldığı önemli bir gelişme olmuştur. Savaşın ardından Selçuklu Devleti'ne bağlı komutanlar tarafından Anadolu'nun pek çok bölgesinde iç işlerinde serbest Türk beylikleri kurulmuştur. Selçuklular bu sayede Anadolu'yu yurt edinme politikasını uygulamaya koyarak Bizans'ın Anadolu üzerindeki hâkimiyetine son vermiş ve Anadolu üzerinde "Türkiye Tarihi" başlamıştır.

Bu gelişmelere bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Tarihte ilk Türk devletleri Malazgirt Savaşı'nın ardından kurulmuştur.
- B) Malazgirt Savaşı sonrası Anadolu'da siyasi güç dengeleri değişmiştir.
- C) Anadolu'yu yurt edinme süreci ilk Türk beylikleri ile başlamıştır.
- D) Türkiye tarihi parçalı siyasi yapı şeklinde başlamıştır.
- E) Malazgirt Savaşı Anadolu'nun Türkleşmesini hızlandırmıştır.

4 Türklerin Anadolu'yu vatan olarak seçmelerine karar verdikleri dönem Büyük Selçuklular zamanıdır. Büyük Selçuklular Anadolu'yu iyi hesaplanmış planlı bir hareketin sonucunda yurt edinmişlerdir.

Bu planlı hareketin;

- ◆ Birinci aşamasını, Anadolu'yu keşiflerle tanıma
- ◆ İkinci aşamasını, Anadolu'ya akınlarda bulunma
- ◆ Üçüncü aşamasını ise fethedilen yerlerde iskan politikasını gerçekleştirme oluşturmuştur.

Buna göre Selçukluların Anadolu'yu yurt edinme hareketini planlı bir şekilde yürütmesi;

- I. Anadolu'da farklı devletler kurmak istediği,
- II. yerli halkı kendiliğinden teslim olmaya zorladığı,
- III. yeni bir yurt edinmede kararlı olduğu

durumlarından hangilerini kanıtlar niteliktedir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

5

Süryani Tarihçi Mihael: Bu devirde Rumlar bizim milletimize ve Ermenilere zulüm yapıyordu. Çıkarılan bir emirname ile batıl mezheplerini kabul etmeye zorluyor ve bizi ezmeye uğraşıyorlardı. İstanbul patriği, kiliselerde bulunan mukaddes kitapları (yani Ortodoks olmayan Süryanilere ait eserleri) yaktırdı.

Tarihçi Mihael'e göre Bizanslılar Türklerden önce Anadolu'da aşağıdaki hangi alanda baskı uygulamışlardır?

- A) Siyasi B) Dini C) İktisadi D) Sosyal E) Etnik

6

Balkanlarda; Uz, Peçenek ve Kuman akınları ile uğraşmak zorunda kalan Bizans İmparatorluğu, içeride de sık sık imparator değişiklikleri yaşamıştır. Özellikle II. Bazileus'un 1025'te ölümünden sonra uzun süre yönetimde istikrar yakalayamayan Bizans'ta, devlet düzeni bozulmuş ve halkın devlete olan güveni sarsılmıştır. Bu dönemde Anadolu'da; Rumlar ve Ermenilerle birlikte Süryaniler, Araplar ve Türkler bulunmaktadır. Anadolu'da yaşayan bu halklar, ekonomik olarak çok zor durumda olsalar da kendi yaşadıkları bölgelerde eski dillerini, adetlerini ve yaşayışlarını koruyabilmişlerdir.

Buna göre Oğuz göçleri öncesi Anadolu'nun genel durumu ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Farklı kültürlerin bir arada yaşadığı
B) Bizans'ın iç ve dış sorunlarla uğraştığı
C) Halkın baskılar nedeniyle benliklerini kaybettiği
D) Bizans İmparatorluğu'nda yaşanan sorunların Anadolu'yu olumsuz etkilediği
E) Halkın sefalet içinde yaşadığı

1 Tuğrul Bey'in Bizans'a bağlı Ermeni ve Gürcü birliklerine karşı 1048'de yaptığı Pasinler Savaşı Büyük Selçuklu Devleti'nin Bizans'a karşı kazandığı ilk savaştır. Pasinler Savaşı ile yaklaşık bir asır sürecek olan Selçuklu Bizans mücadelesi başlamıştır. Bu nedenle Pasinler Savaşı Anadolu'nun kapılarını Türklere aralayan savaş olarak kabul edilmektedir. Savaş sonrasında Bizans ile imzalanan antlaşmada şu hükümlere yer verilmiştir:

- I. Bizans, Emeviler zamanında İstanbul'da yaptırılmış olan cami ve medreseyi tamir ettirecek
- II. Bizans tarafından Abbasi halifesi ve Tuğrul Bey adına hutbe okutturulacak
- III. Caminin mihrabına, eski Türk hâkimiyeti alameti olan ve sultan Tuğrul Bey'in kullandığı "ok veya yay" işaretleri işlenecek

Bu hükümlerden hangileri Bizans'ın egemenlik ve bağımsızlık anlayışından doğrudan taviz verildiğinin kanıtıdır?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2 Anadolu'nun ilk fetihleri için Malazgirt Zaferi sonrası Sultan Alp Arslan Anadolu'nun fethini devlet politikası hâline getirerek Anadolu'ya komutanlar gönderdi. Bu komutanlar Anadolu'da ilk beyliklerini kurdular. Anadolu'nun fethi için beylikler, kuzeyde Gürcüler, batıda Bizans ve zaman zaman Haçlılar, güneyde ise Eyyubiler ile mücadele ettiler. Bölgelerini farklı düşmanlara karşı iyi savunan beyliklerin çoğu, zamanla Türkiye Selçukluları hakimiyetine girmiş ve kültür miraslarını Selçuklulara devretmiştir. Buldukları bölgelerin imkanlarını iyi kullanarak ekonomik güce ulaşan bu beylikler Anadolu'da camiler, kervansaraylar, imarethaneler, zaviyeler, hamamlar, kümbetler gibi mimari eserler inşa etmişlerdir.

Buna göre Anadolu'da kurulan ilk Türk beylikleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Büyük Selçuklu Devleti'nin etkisiyle kurulmuşlardır.
B) Anadolu'da kalıcılığı sağlamışlardır.
C) Türkiye Selçuklu Devleti'ni kurmuşlardır.
D) Anadolu'nun Türkleşmesini sağlamışlardır.
E) Anadolu'yu refaha kavuşturmuşlardır.

3

Anadolu'ya ilk Selçuklu akınları, Büyük Selçuklu Devleti kurulmadan önce Çağrı Bey liderliğinde keşif yapmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yaklaşık 3000 kişilik bir kuvvetle Anadolu'ya giren Çağrı Bey, elde ettiği ganimetler ve Anadolu hakkında öğrendiği pek çok önemli bilgiyle Tuğrul Bey'in yanına dönmüştür. Anadolu'yu yurt edinme politikasının temeli, Büyük Selçuklu Devleti'nin kuruluşundan sonra

Tuğrul Bey tarafından atılmıştır. Tuğrul Bey hanedan mensuplarını ve komutanlarını Anadolu'nun fethi konusunda görevlendirmiştir. Alp Arslan Dönemi'nde ise "fethedilen yer fethedenindir." anlayışıyla Anadolu'nun fethi sistemli hâle getirilerek hız kazanmıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Anadolu'nun Türk yurdu hâline getirilmesi belli bir aşamadan sonra gerçekleşmiştir.
B) Büyük Selçuklu Devleti Anadolu'nun Türkleştirilmesini devlet politikası hâline getirmiştir.
C) Alp Arslan'ın fetih politikasının amacı Türkleri Anadolu'da kalıcı hâle getirmektir.
D) Türkler Anadolu'yu ilk kez Çağrı Bey sayesinde keşfetmiştir.
E) Selçukluların Anadolu'ya ilk akınları yurt edinme amacı taşımamıştır.

4

Verilen haritalar değerlendirildiğinde aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Bizans İmparatorluğu Anadolu'da önemli oranda toprak kaybı yaşamıştır.
- B) Anadolu'da Bizans için en önemli rakip Türkiye Selçuklu Devleti'dir.
- C) Anadolu'da kurulan ilk beylik Danişmentlilerdir.
- D) Bizans, Anadolu üzerindeki hâkimiyetini büyük oranda kaybetmiştir.
- E) Anadolu'da siyasi birlik bulunmamaktadır.

- 5 Artuklular Mardin merkezli olarak 1102'de kurulmuş ve 1231'e kadar Mardin, Hasankeyf, Harput olmak üzere üç kol hâlinde varlığını sürdürmüştür. Çeşitli din, mezhep ve milletlere mensup kitlelerin yaşadığı Anadolu'nun güneydoğusunda hâkimiyet kuran Artuklular başlangıçta idari ve mali divanlarda Hristiyan memurlara da görev vermiştir. Bu dönemde Diyarbakır, Mardin gibi büyük merkezlerde açılan medreseler sayesinde elektriğin henüz kullanılmadığı dönemde sadece su ve mekanik parçalar ile çalışan makineler yapan Cezeri gibi önemli ilim adamları yetişmiştir. Beylik, vergileri hafifletmiş ve halkın refahını yükseltmiştir. Bizans sikkeleri örnek alınarak para basılmıştır.

Buna göre Artuklular ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Bizans ile ticari ilişkiler kurmuştur.
 B) Anadolu'nun ilk medresesini inşa etmiştir.
 C) Hoşgörüyü dayalı bir yönetim sergilemiştir.
 D) Anadolu'da bilim ve eğitim hayatının gelişmesine yönelik faaliyetlerde bulunmuştur.
 E) Bilim ve teknoloji alanında önemli buluşlara imza atmıştır.

6

Üç Kümbet
(Saltuklular)

Yağlıbasan Medresesi
(Danişmentliler)

Bedesten
(Mengücekler)

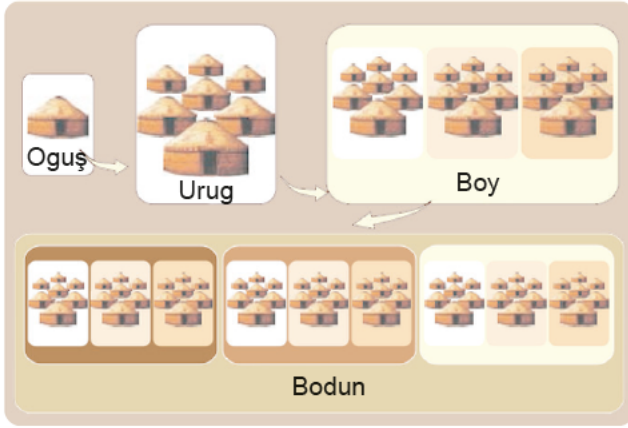
Malabadi Köprüsü
(Artuklular)

Verilen görseller değerlendirildiğinde kurulan ilk Türk beyliklerinin Anadolu'da aşağıdaki alanlardan hangisine katkıda bulunduğu söylenemez?

- A) Ekonomi B) Kültürel C) Siyasi D) Din E) Ulaşım

1

Türkler Orta Asya'daki ilk dönemlerden itibaren boylar birliği şeklinde teşkilatlanmıştır. Bu teşkilatlanmada, Türk toplumunun en küçük yapısını oguş denilen aile oluşturmuştur. Oguşların birleşmesiyle urug yani sülale, urugların birleşmesiyle de boylar meydana gelmiştir. Boyların bir araya gelmesiyle de oluşan topluluğa budun denilmiştir. Budunun başında han bulunurdu. Budun, siyasi bakımdan bağımsız veya devlete bağlı olabilirdi. Budunlar bir araya gelerek devleti oluştururlardı.

Bu toplumsal yapı;

- I. ülkenin ikili teşkilatla yönetilmesi,
- II. devletin kısa sürede yıkılması,
- III. merkezîyetçi bir devlet yapısının oluşmasının yavaşlatması

durumlarından hangilerine ortam oluşturmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

2

Türkiye Selçuklu Devleti, devlete ait boş topraklara yerleştirdiği konargöçer topluluklara zirai araç ve gereç yardımıyla bulunmuş ve ilk zamanlarda bu topluluklar için vergi muafiyeti getirmiştir.

Buna göre Türkiye Selçuklu Devleti;

- I. ekilebilir arazi sayısını artırma,
- II. yerleşik hayatı teşvik etme,
- III. tarımsal üretimi devlet kontrolünde yapma

amaçlarından hangilerini gerçekleştirmeye çalışmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

3

Türkiye Selçuklu Devleti'nde esnaf kuruluşu olan Ahi Teşkilatının;

- I. malın cinsi, fiyatı ve ne miktarda üretileceğini belirleme,
- II. zor durumda olan esnafa yardım etme,
- III. kurallara uymayanları esnaf teşkilatından çıkartarak cezalandırma

faaliyetlerinden hangileri haksız rekabetin oluşmasını engellemeye yöneliktir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

4

Rumların zulmünden kaçan üç bin Haçlı, Müslüman oldu. Ah merhamet, sen hıyanetten de daha zalimsin! Çünkü Türkler Hristiyanlara yardım edip şefkat göstererek dinlerini satın alıyor, bununla beraber asla onları din değiştirmeye zorlamıyorlardı.

(Bir Haçlı Kroniği)

Bu kadar iyi muamele, esirlere vatanlarını unutturdu. Birçok yerin halkı onun (I. Keyhüsrev) memleketine göç etti.

(Bizanslı tarihçi Niketas)

Yukarıdaki sözlerden hareketle Anadolu'nun İslamlaşmasında Selçukluların gayrimüslimlere yönelik;

- I. adalet,
- II. hoşgörü,
- III. asimile

politikalarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II D) I ve III E) I, II ve III

- 5 Türk devletlerinin genelinde olduğu gibi Türkiye Selçuklularında da tahta kimin geçeceği konusu kesin bir hükme bağlanmadığı için şehzadeler arasında tahta kavgaları yaşanmıştır. Türkiye Selçuklularında veliahtlık müessesesi devam etmiş ve sultan, büyük veya küçük ayırt etmeksizin oğullarından birini veliaht seçmiştir. Veliahtlık, Eski Türk geleneğinde olduğu gibi babadan oğula, oğul küçük ise kardeşe geçse de bu durum taht kavgalarını önlemeye yetmemiştir.

Buna göre Türkiye Selçuklu Devleti ile ilgili;

- I. Devlet hanedanının ortak malı kabul edilmiştir.
- II. Belli bir veraset anlayışının olmayışı yönetimde sorunlara yol açmıştır.
- III. Veliahtlık müessesesi merkezi otoriteyi güçlendirmiştir.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) II ve III C) Yalnız II D) I ve II E) I ve III

- 6 1243'te yapılan Türkiye Selçuklu Devleti'nin ağır bir yenilgi aldığı Köseadağ Savaşı'nın sonuçları şunlardır:

- ◆ Moğollar Anadolu'da önemli şehirleri yağmalamış ve kültürel eserlerin bir çoğunu yakıp yıkmışlardır.
- ◆ Selçuklu yönetimine kukla olarak kullanabilecekleri hükümdarların gelmesini sağlayarak Anadolu'yu uzun yıllar valileri aracılığı ile denetim altına almışlardır.
- ◆ II. Dönem Türk beyliklerinin kurulmasına sebep olmuştur.
- ◆ Moğol baskısından kaçan Türkler, Batı Anadolu'da Türk nüfusunun artmasına neden olmuştur.

Buna göre Köseadağ Savaşı;

- I. Türkiye Selçuklu Devleti'nin otoritesinin sarsılması,
- II. Anadolu'nun demografik yapısının değişmesi,
- III. Anadolu'nun birçok açıdan tahrip edilmesi

gelişmelerinden hangilerine yol açmıştır?

- A) I, II ve III B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) Yalnız I

- 7 Miryokefalon Zaferi, Malazgirt'ten sonra Türkiye tarihinde ikinci bir dönüm noktasıdır. Bizanslılar, Malazgirt'in kendileri için nasıl bir darbe olduğunu o güne kadar henüz yeterince kavrayamamış ve bu sebeple sürekli Anadolu'yu geri alma ümit ve hayaliyle yaşamış ve Anadolu'yu Türkler tarafından geçici bir süre için işgal edilmiş bir ülke gözüyle görmüştür. Halbuki Miryokefalon Zaferi'nden sonra, Haçlı istilaları nedeniyle 1097'den 1176'ya kadar Bizanslılarda olan üstünlük tekrar Türkiye Selçuklularına geçmiş, Bizans'ın Anadolu'yu kurtarma ve geri alma ümit ve hayalleri tamamen tarihe karışmıştır. Bir daha asla doğuya büyük bir sefer düzenleyemeyecektir. Miryokefalon Zaferi'nden sonra İmparator Manuel Komnenos'un planlarını hem batıda hem doğuda gerçekleştiremeyeceği ortaya çıkmıştır. Bundan sonra Bizanslılar daima müdafaada ve çöküntüde, Türkler de ilerleme ve yükselme hâlinde olmuştur. Böylece, Malazgirt Zaferi'yle açılan vatan ve kurulan devlet, Miryokefalon Zaferi'yle korunmuş ve emniyet altına alınmıştır.

Buna göre Miryokefalon Savaşı ile ilgili;

- I. Bizans'a ait Anadolu'daki tüm toprakların ele geçirildiği,
- II. Anadolu'nun kesin olarak Türk yurdu hâline geldiği,
- III. bu tarihten itibaren Türklerin taarruza, Bizans'ın ise savunmaya geçtiği,
- IV. zaferin ardından Anadolu'nun hızla Türkleştiği

sonuçlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II C) I, II ve III D) II ve III E) Yalnız III

1 Papa II. Urbanus Hristiyanlardan birbirleriyle uğraşmayı bırakmalarını ve zengin fakir demeden Kudüs'ün alınması için bu kutsal davaya katılmalarını istemiştir. Bu seferlere katılanların günahlarının affolunacağını, Tanrı'nın katılanlara rehberlik edeceğini belirten papanın bu ateşli konuşması bitir bitmez Piskopas Ademar papanın ayaklarına kapanmış ve seferlere katılmak için izin istemiştir. Onu takip eden yüzlerce kişi de papanın önünde diz çökmüş ve Avrupa'da büyük bir heyecan başlamıştır.

Verilen metin değerlendirildiğinde aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Papa insanların manevi duygularını kullanmıştır.
- B) Haçlı Seferleri'nin başlamasında dini unsurlar ön planda olmuştur.
- C) Kilise siyasi emellerini gerçekleştirmek için dini kullanmıştır.
- D) Kutsal yerlerin alınması Hristiyanlar açısından, dini bir hedef olarak görülmüştür.
- E) Doğu'nun zenginlikleri abartılı anlatılarak seferlere katılım arttırılmaya çalışılmıştır.

2 Avrupalıların XI. yüzyıl sonları ile XIII. yüzyıl sonları arasında Müslümanların elinde bulunan ve Hristiyanlarca kutsal sayılan Kudüs ve dolaylarını geri almak için düzenledikleri seferlere "Haçlı Seferleri" denir. Türk İslam dünyasını hedef almış bu seferlerin birçok nedeni olmakla birlikte sonuçları itibariyle de günümüze kadar etkileri görülen önemli tarihi bir gelişmedir.

Paragraftaki bilgiler değerlendirildiğinde Haçlı Seferleri'nin nedenleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Haçlı düşüncesinin ortaya çıkışında dini unsurlar ön planda olmuştur.
- B) Doğu'nun zenginliklerinin anlatılmasıyla sefere katılım arttırılmaya çalışılmıştır.
- C) Bizans Türklere kaptırdığı toprakları geri almak için Hristiyan dünyasından yardım istemiştir.
- D) Derebeyler bu seferlere katılarak güçlerini daha fazla arttırmak istemiştir.
- E) Bazı kişiler bu seferlere katılarak duk, kont gibi unvanlar kazanmak istemiştir.

3

Verilen resme göre Haçlı Seferleri'nin nedenleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Avrupa'nın büyük bir kısmının açlık ve yoksulluk içinde olması
- B) Derebeylerin bu seferlere katılarak güçlerini daha fazla arttırmak istemesi
- C) Din adamlarının Hristiyanları Müslümanlara karşı kışkırtması
- D) Kudüs'ün Müslümanların elinde olması
- E) Şövalyelerin maceraya atılmak istemesi

4

I Pusula

II Matbaa Makinesi

III Kağıt

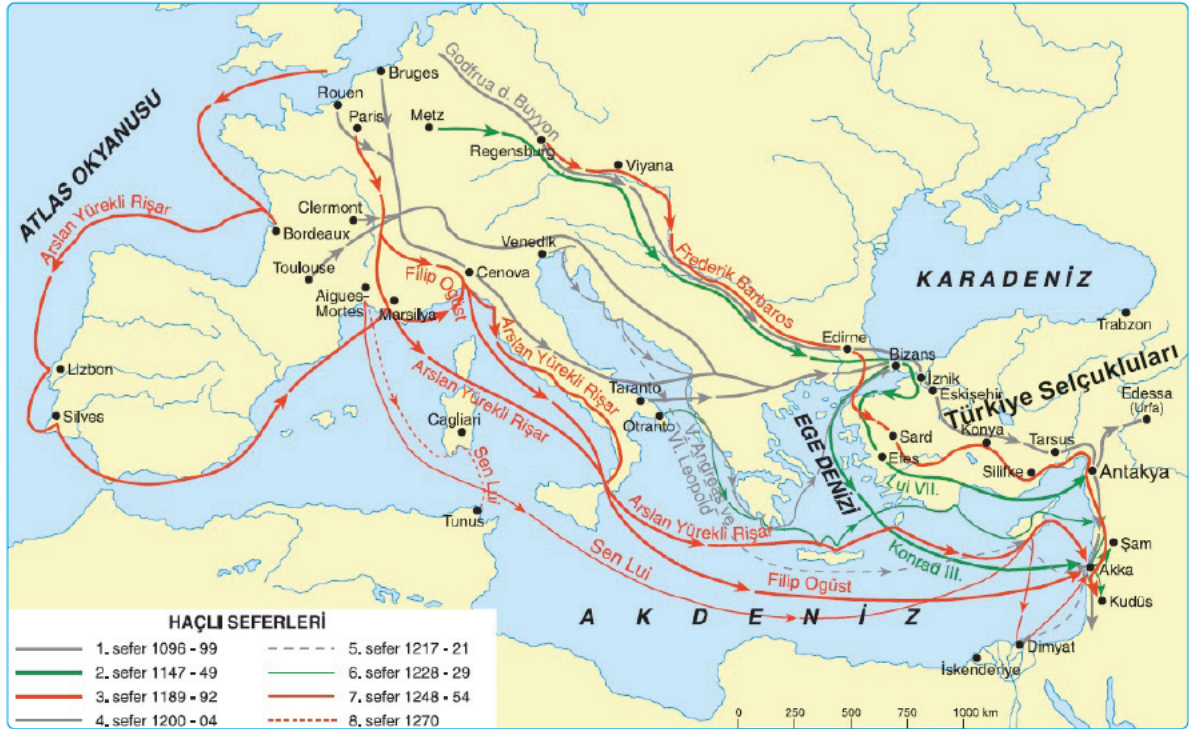
IV Barut

Haçlı Seferleri sayesinde İslam medeniyetini yakından tanıma imkânı bulan Haçlılar pusula, matbaa, kâğıt ve barut gibi teknik buluşları Avrupa'ya taşımış ve bu buluşlar Avrupa'da birçok alanda gelişmelere katkıda bulunmuştur.

Görselleri verilmiş teknik buluşların öncelikle hangi alanlara katkıda bulunduğunun sıralaması aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III	IV
A)	Ekonomi	Bilim	Kültür	Askeri
B)	Bilim	Askeri	Ekonomi	Sosyal
C)	Kültür	Din	Sosyal	Ekonomi
D)	Ekonomi	Sosyal	Din	Kültür
E)	Din	Kültür	Askeri	Bilim

5

Harita incelendiğinde Haçlı Seferleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Seferlerin temel hedefinin Kudüs'e ulaşmak olduğu
- B) Türkiye Selçuklu Devleti'nin Haçlılarla mücadele ettiği
- C) Seferler sırasında farklı yolların kullanıldığı
- D) Haçlı Seferleri'nin tamamının Anadolu üzerinden gerçekleştiği
- E) Deniz yolu kullanılarak da seferlerin düzenlendiği

1 Köseadağ Savaşı sonrasında;

- ◆ Moğollar Anadolu'da önemli şehirleri yağmamış ve kültürel eserlerin birçoğunu yakıp yıkmışlardır.
- ◆ Selçuklu yönetimine kukla olarak kullanabilecekleri hükümdarların gelmesini sağlayarak Anadolu'yu uzun yıllar valileri aracılığı ile denetim altına almışlardır.
- ◆ Türkiye Selçuklu Devleti'nin otoritesinin sarsılması II. Dönem Türk beyliklerinin kurulmasına sebep olmuştur.
- ◆ Moğol baskısından kaçan Türkler Batı Anadolu'da Türk nüfusunun artmasına neden olmuştur.

Buna göre Köseadağ Savaşı'nın sonuçları ile ilgili;

- Anadolu siyasi birliği bozulmuştur.
- Türkiye Selçuklu Devleti eyalet konumuna düşürülmüştür.
- Anadolu'da Türk mirası tahrip edilmiştir.

yargılardan hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I, II ve III E) II ve III

2 Türkiye Selçukluları yıkılış sürecine girmiş ve Anadolu'da Moğollar etkili olmaya başlamıştır. Moğol baskısının artmasıyla birlikte Türkiye Selçukluları'nın Anadolu'da kurduğu siyasi, sosyal ve ekonomik düzen bir kargaşaya dönüşmüş ve huzur ortamı bozulmuştur. Moğol İstilasası ile Anadolu'da bozulan Türk siyasi birliği toplumun farklı sahalara yönelmesine sebep olmuş, idari olarak kontrolü kaybeden Türkler dinî ve kültürel alanlarda etkinlik kazanmıştır.

Bu etkinliğin ortaya çıkmasına aşağıdakilerden hangisi örnek olarak gösterilebilir?

- A) Ahilerin Moğol baskısına karşı uç beylerine destek vermesi
B) Anadolu'da yeni Türk İslam beyliklerinin kurulması
C) Gazian-ı Rum ve Bacıyan-ı Rum gibi sosyal grupların ortaya çıkması
D) Türkmen beylerinin ortak hareket etmesi
E) Mutasavvıf denilen ünlü tasavvuf ehli manevi otoritelerin bu dönemde yetişmesi

3 Sultan I. Alaeddin Keykubad, Moğolların dünya için büyük bir tehlike olduğunu ve onların durdurulması için herkesin birlikte mücadele etmesi gerektiğini düşünmüştür. Bu amaçla Moğollarla Anadolu arasında tampon bir bölgede bulunan Harzemşahlara ittifak teklif etmiştir. Buna karşın Anadolu ve Suriye sınırlarına gelen ve buralara yerleşmek isteyen Celaleddin Harzemşah Eyyubilerin elindeki Ahlât'ı kuşatınca Sultan I. Alaeddin Keykubad harekete geçmiş ve iki ordu Erzincan yakınlarındaki Yassıçemen'de karşı karşıya gelmiştir. Bu savaşı Türkiye Selçukluları kazanmış ve Harzemşahlar yıkılma sürecine girmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Aleaddin Keykubad, Moğolların Anadolu'ya girmelerini engellemeye çalışmıştır.
B) Celaleddin Harzemşah'ın faaliyetleri Türkiye Selçukluları tarafından tehdit olarak algılanmıştır.
C) Yassıçemen Savaşı sonucunda Anadolu, Moğol saldırılarına açık hâle gelmiştir.
D) Alaeddin Keykubad Moğollara karşı savaşı geciktiren bir siyaset takip etmiştir.
E) Savaş sonrası Harzemşahlı komutanların bazıları Selçuklu hizmetine girmiştir.

4 Köseadağ Savaşı'ndan sonra Anadolu'da ilerlemeye başlayan Moğollar Sivas'a girmiş ve şehri yağmamıştır. Buradan Kayseri'ye ilerleyen Moğollar, bu önemli ticaret merkezini de yağmaladıktan sonra geri dönmüştür. Savaştan sonra Selçuklu veziri Moğollarla antlaşma yapmış ve Moğollar, Türkiye Selçukluları'nı vergiye bağlamıştır. Anadolu'da Moğol Dönemi; Köseadağ yenilgisi ile başlamış ve Osmanlı Beyliği'nin kuruluşu sonrasına, yaklaşık 1340'lara kadar sürmüştür. İran kökenli olan Selçuklu devlet adamları, devlet idaresinde Moğol temsilcisi gibi davranırsa da Türkmen beylerinin kendi başına başlattıkları direniş, bölgedeki Moğol gücünün kırılmasında etkili olmuştur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Anadolu Moğol istilasına uğramıştır.
B) Türkiye Selçuklu Devleti bağımsız devlet olma özelliğini kaybetmiştir.
C) Anadolu'da siyasi birlik bozulmuştur.
D) Osmanlı Beyliği'nin kurulmasıyla Anadolu'daki Moğol hâkimiyeti sona ermiştir.
E) Anadolu Moğollar tarafından tahrip edilmiştir.

5 ve 6. soruları aşağıdaki haritalara göre cevaplayınız.

Köse Dağ Savaşı Öncesi Anadolu

Köse Dağ Savaşı Sonrası Anadolu

5 Haritalar değerlendirildiğinde Köse Dağ Savaşı sonrası Anadolu'da ortaya çıkan durum ile ilgili söylenebilecek en genel yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karamanoğulları kendilerini Türkiye Selçuklu Devleti'nin mirasçısı olarak görmüştür.
- B) Birçok beylik kurulduğu yerde yerleşik hayata geçmiştir.
- C) Anadolu'da Türk siyasi birliği bozulmuştur.
- D) Türkmen beyliklerinin bir kısmı Moğollarla iş birliği yapmıştır.
- E) Kurulan beylikler içerisinde ilk denizcilik faaliyetlerini Karesioğulları başlatmıştır.

6 Haritalar değerlendirildiğinde Köse Dağ Savaşı sonrası Anadolu'da aşağıdaki siyasi yapılardan hangisi ortaya çıkmıştır?

- A) Teokratik
- B) Feodal
- C) Merkezîyetçi
- D) Mutlakîyet
- E) Çok uluslu

- 1 **Paul Wittek:** Osmanlı Beyliği'nin çok güçlü bir devlet olarak ortaya çıkmasını bu beyliği kuranların gaza düşüncesiyle hareket etmelerine bağlamıştır.

Fuad Köprülü: Selçuklu Devleti'nin zaafa düşmesiyle Anadolu'da ortaya çıkan otorite boşluğunda yararlanan bu beylik gaza ruhu ile hareket etmiş, bu anlayışı ile Anadolu'daki askeri, sosyal ve iktisadi grupların desteğini almıştır.

Halil İnalçık: Bizans sınırında gelen gaza ideolojisiyle donanmış bir nüfus potansiyeli iyi yönlendirilerek yeni bir Türk beyliğinin doğuşunu sağlamıştır.

Tarihçilerin verilen açıklamaları değerlendirildiğinde Osmanlı Devleti'nin büyümesinde etkili olan aşağıdaki kavramlardan hangisi ile ilgili ortak görüş belirtmişlerdir?

- A) Siyasi B) Ekonomi C) Dini
D) Sosyal E) Kültürel

- 2 Osmanlı Devleti'nin kuruluş tarihi olarak ders kitaplarında yıllarca 1299 yılı verildi. Ancak yapılan tarihi araştırmalar bu tarihin doğru olmadığını gösterdi. Osmanlı'nın bir hanedan kurucusu durumuna gelmesi, 1302'de Bizans ordusuna karşı Koyunhisar (Bapheus) Savaşı'nda elde edilen zaferle ilgilidir. Bizans tarihçi Pakimeres'in (Pachymeres) verdiği 27 Temmuz 1302 tarihi ile Osmanlı kaynağında geçen hicri 702 (başlangıcı 26 Ağustos 1302) tarihi aynı yıl üzerinde birleşmektedir. Bir imparatorluk ordusuna karşı kazanılan bu savaş, Osman Gazi'nin bölgede karizmatik ve otoriter bir bey durumuna getirmiştir. Bu zafer birçok Türkmen boyunu ve gazileri onun bayrağı altında birleştirmiştir. Dolayısıyla 27 Temmuz 1302 tarihini Osmanlı Devleti'nin kesin kuruluş tarihi olarak kabul edebiliriz.

Tarihçi Halil İnalçık'ın bu açıklaması örnek alındığında;

- I. Tarihçiler geçmişte yaşanmış tarihi olaylarla ilgili sürekli araştırmalar yapmaktadır.
II. Bizans kaynakları Osmanlı tarihini aydınlatan temel kaynaklar olarak kabul edilmektedir.
III. Yeni bilgi ve belgeler, mevcut tarihi bilgilerin değişmesine yol açabilmektedir.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

- 3 Osmanlı Beyliği'nin kuruluşu üzerinde özellikle XX. yüzyılın başlarında yerli ve yabancı araştırmacılar çokça durmuş ve 400 atlıdan cihan beyliğine geçişin sınırlarını araştırmışlardır. Bunlardan H.A Gibbons "Osmanlı küçük bir aşiretti. Yeni Müslüman olmanın heyecanı ile Anadolu'ya gelen Osmanlılar kendi nüfusları az olduğundan gayrimüslimleri zorla İslamlaştırdıktan sonra dine dayalı yeni bir Osmanlı ırkı meydana getirdiler." demiştir.

Buna göre H.A Gibbons'un Osmanlı'nın kuruluşu ile ilgili;

- I. Osmanlı Devleti'ni meydana getiren toplumun daha çok yabancı kökenli milletlerden oluştuğu,
II. Osmanlı'nın kuruluşundan itibaren teokratik bir yapıya sahip olduğu,
III. Anadolu'daki gayrimüslimlerin tamamını İslamlaştırdığı

düşüncelerinden hangilerini ifade ettiği söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

- 4 Tarihçi Paul Wittek Osmanlı Devleti'nin kuruluşu ile ilgili yaklaşımlarda bulunurken, eski kaynaklarda verilen Osman Bey'in dedesi Süleyman Şah ile alakalı öykülerdeki farklı anlatımlara atıfta bulunmuştur. Bu anlatım farklılıklarından dolayı kabile geleneğinin olamayacağına dair bir çıkarımda bulunmuş ve Osmanlılar kabile değil, başka bir şeyi esas alıyor düşüncesine sahip olmuştur. Wittek'e göre ilk dönemin öncüleri sahip oldukları dini inancı yeni yerlere taşımak için büyük bir arzu duyuyorlardı. Bu düşüncesi aynı ideali paylaşan ve diğer beyliklere de atılmayı bekleyen insanları kendine çekmiş ve Osmanlılar Rumeli'ye geçerek kendilerine çok münbit (verimli) bir genişleme alanı bulmuştur.

Buna göre Wittek, Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda ve büyümesinde aşağıdaki unsurlardan hangisinin etkili olduğundan söz etmiştir?

- A) Gaza ve cihat anlayışı
B) Merkezîyetçi yapısı
C) Coğrafi konumu
D) Beyliklerin destek vermesi
E) Geleneklerine bağlı olması

5

Halil İnalçık'a göre Bitinya denilen bölgede kurulan Osmanlı Beyliği'nin kuruluşunda gaza politikası önemli bir yer tutar, fakat beyliğin kuruluşunu sadece gazaya bağlamak konuyu tek boyutlu bırakmaktır. Selçuklu geleneğinden gelmiş yöneticilerin olması, jeopolitik konumun iyi değerlendirilmesi, Moğolların yönetimine girmek istemeyen Türkmenlerin göçleri ve buna bağlı oluşan nüfus potansiyelinin iyi yönlendirilmesi yeni bir Türk beyliğinin doğuşunu sağlamıştır.

Buna göre Osmanlı Beyliği'nin güçlü bir devlet olmasında;

- I. yöneticilerinin Selçuklu teşkilatı içinde tecrübe kazanması,
- II. Bitinya denilen bölgenin coğrafi konumu,
- III. gaza ideolojisiyle donanmış nüfus potansiyeline sahip olması

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

6 Fuad Köprülü Osmanlı'nın kuruluşu ile ilgili tüm nazariyeleri incelemiş incelediği nazariyelerden tek yönlü bakış açısına sahip tezleri reddederek birçok etkeni bir arada vermiştir. Ona göre Osmanlı Beyliği'nin güçlü bir devlet olmasında özetle şunlar etkili olmuştur:

- ◆ Moğol baskısından kaçan Türklerin göçü ile nüfusun artması
- ◆ Gaza ruhu ile hareket edilmesi
- ◆ Gazıyan-ı Rum (Gaziler ve Alpler), Bacıyan-ı Rum (Kadınlar), Abdâlan-ı Rum (Dervişler) vb. grupların desteği
- ◆ Jeopolitik üstünlükler
- ◆ Diğer beyliklerle iyi geçinilmesi
- ◆ Selçuklu Devleti'nin zayıflamasıyla ortaya çıkan otorite boşluğu

Buna göre Fuad Köprülü Osmanlı Beyliği'nin kurulup gelişmesinde aşağıdaki hangi kavramın etkisinden söz etmemiştir?

- A) Siyasi B) Sosyal C) Din D) Coğrafya E) Ticaret

1

Verilen harita değerlendirildiğinde Söğüt ve Domanıç dolaylarında kurulan Osmanlı Beyliği'nin her iki dönemi ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Daha çok batı yönlü politikalar yürütülmüştür.
- B) Orhan Bey Dönemi'nde denizcilik faaliyetleri başlamıştır.
- C) Rumeli'ye ilk geçiş Orhan Bey Dönemi'nde gerçekleşmiştir.
- D) Osman Bey tekfurlar arasındaki çekişmelerden yararlanarak İznik ve Bilecik'i fethetmiştir.
- E) Yapılan fetihler Osmanlı Beyliği'ni jeopolitik önemi olan bir devlet konumuna getirmiştir.

2

"Bizans'a karşı cihat ve gaza geleneği ile hareket edeceğiz. Fethettiğimiz yerleri bayındır hâle getireceğiz. Halkın canına ve malına dokunmayacağız. Türkmen beyliklerinin kendi aralarındaki mücadelelerinde yer almayacağız kardaşım. Dursun Fakih sen de kadı olarak Karacahisar'da adıma hutbe okut, fakir-fukaraya sadaka dağıt."

Orhan Bey'in verilen açıklamasından aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılamaz?

- A) Bizans'a karşı izlenecek siyasi politikadan söz edilmiştir.
- B) Osmanlı hoşgörülü bir anlayışla hareket etmiştir.
- C) Osmanlılar istilacı bir millet özelliği taşımamaktadır.
- D) Osmanlı Beyliği ilk zamanlarda Anadolu'da beylikler arasında yaşanan çekişmelerden uzak kalmaya çaba göstermiştir.
- E) Osmanlı Beyliği Orhan Bey Dönemi'nde adına hutbe okutarak bağımsızlığını ilan etmiştir.

3

XIV. yüzyıl başlarından itibaren gaza ve cihat politikası doğrultusunda hareket eden Osman Bey, Batı eksenli bir fetih politikası izledi. Bu politikada en büyük rakibi Bizans ve Bizans'a bağlı tekfurlardı. Osmanlı Beyliği'nin yapmış olduğu fetihler bir anda olmadı. Belli bir süre ve sistem içinde, uzun süreli sabır isteyen bir süreç sonrasında gerçekleşti. Osman Bey, ilk zamanlarda Ertuğrul Gazi'nin Bizans tekfurlarıyla iyi geçinme siyasetine devam etmiş ve bu sayede beyliği güçlendirmeyi amaçlamıştır. Osmanlıların kurulduğu Bitinya Bölgesi'nde, Bilecik ve İnegöl tekfurları ön plana çıkmıştır. Kayılar, yaylak ve kışlakları arasında gidiş-geliş yaparken İnegöl tekfurunun topraklarını kullanmak zorunda kalmıştır. Bu yüzden Osmanlılar, sorun yaşadıkları İnegöl tekfuruna karşı Bilecik tekfuru ile iyi geçinmeye çalışmıştır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisi söylenemez?

- A) Beyliğin çıkarlarına göre hareket edilmiştir.
- B) Osmanlı Beyliği'nin kurulduğu bölge kısa sürede genişlemesine imkân sağlamıştır.
- C) Osman Bey tekfurlara karşı denge siyaseti yürütmüştür.
- D) Osmanlı Beyliği konargöçer bir yaşam tarzı sürmüştür.
- E) İlk zamanlardan itibaren fetihlerde dini düşünceler ön planda tutulmuştur.

Savaşın Adı	Tarih	Savaşın Sonuçları
Koyunhisar Savaşı	1302	Bizans tekfurlarıyla yapılan savaşta Bizans yenildi. Bursa'nın batısındaki Kite Hisar'ı alındı. Bursa'nın kuzey kısmı hariç etrafı çevrilmiş oldu. İzmit'in fethinin yolu açıldı
Bursa'nın Fethi	1326	Orhan Bey öncelikle Bursa'nın Bizans ile bağlantısını kesmek için Mudanya ve Orhaneli'yi fethetti. Yardım alma umudu kalmayan tekfur şehri teslim etti. İpek sanayisinin merkezi olan Bursa başkent yapıldı.
Palekanon Savaşı	1329	İznik ve İzmit'in fethinin yolu açıldı. Bizans ordusuyla yapılan ilk savaştır. Bizans Anadolu'da kalan son topraklarından ümidini kesti.

Tabloda verilenlere göre;

- I. Savaşlar aynı padişah döneminde yapılmıştır.
- II. Osmanlı'nın gücü Bizans tarafından ancak Bursa'nın fethinden sonra anlaşılmıştır.
- III. Bizans'ın Anadolu'daki hâkimiyeti sona ermiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) Yalnız III E) I, II ve III

5 ve 6. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Bursa'nın fethinden sonra Osmanlı-Bizans mücadeleleri artarak devam etti. Osmanlı kuvvetleri Kocaeli Yarımadası'ndaki kaleleri fethedip İstanbul Boğazı'na doğru ilerlediler. Bu durumdan rahatsız olan Bizans İmparatoru III. Andronikos, topladığı kuvvetlerle Osmanlı Devleti üzerine yürüdü. Maltepe civarında yapılan Palekanon Savaşı'nı Osmanlı Devleti kazandı. Palekanon Savaşı'ndan sonra Bizans, bir daha Osmanlı Devleti'ne saldırma cüretini gösteremedi. Bu zafer sonrası hem Bizans hem Anadolu'daki Türk beylikleri Osmanlıların fetihlerini daha yakından izlemeye başladı. Palekanon Zaferi'nden sonra Orhan Bey İznik üzerine yürüdü. Yalnız kalan İznik tekfuru, şehri Orhan Bey'e teslim etmek zorunda kaldı (1331). Orhan Bey, Bursa'da olduğu gibi İznik'te de halkın can ve mal güvenliğini sağladı. İsteyenlerin şehri terk etmelerine izin verdi. İznik, Bizans'a karşı yapılan seferlerde askerî üs olarak kullanıldı. İznik'in fethinden sonra Gemlik ve İzmit kısa bir süre sonra Osmanlı hâkimiyetine girdi (1337)

5 Verilen metinde aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

- A) Palekanon Savaşı'nın çıkmasına neden olan gelişmeler nelerdir?
- B) Orhan Bey hangi şehri savaşmadan fethetmiştir?
- C) Osmanlı Beyliği Anadolu beyliklerine karşı nasıl bir politikayı yürütmüştür?
- D) Orhan Bey Dönemi'nde fethedilen yerler nerelerdir?
- E) Osmanlı fethedilen yerlerde halka karşı nasıl bir tutum sergilemiştir?

6 Verilen metinde Osmanlı Beyliği'nin aşağıdaki hangi yönü ön plan çıkarılmıştır?

- A) Askeri gücü B) Merkezîyetçi yapısı C) Sosyal yapısı
D) Yönetim anlayışı E) İktisadi gücü

- 1 Osmanlı kuvvetlerinin yenilgiye uğratılmasıyla cesaretlenen Avrupalılar bir Haçlı ordusu kurdular. II. Murat, Hün-yadi Yanoş komutasındaki Haçlılarla yaptığı savaşlarda yenilgiler aldı. Bu sırada Karamanoğulları da Anadolu'dan saldırıya geçince II. Murat barış teklifinde bulundu. 1444 yılında Macarlar ile Osmanlılar arasında Edirne–Segedin Antlaşması imzalandı.

Antlaşmaya göre;

- ◆ Sırp Prensiği yeniden kurulacak, bunun karşılığında Osmanlı'ya vergi verecek.
- ◆ Antlaşma 10 yıl süreyle geçerli olacak. Tuna Nehri iki taraf arasında sınır olacak.
- ◆ İki taraf antlaşmaya uyacaklarına dair kutsal kitapları üzerine yemin edecek.

Buna göre;

- I. Osmanlı'nın egemenlik alanı daralmıştır.
- II. Osmanlı Devleti'nin imzaladığı son antlaşmadır.
- III. Sırp Prensiği Osmanlı'nın üstünlüğünü kabul etmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

- 2 Macarların Papa IV. Bonifaus'tan yardım istemesi üzerine Fransız, İngiliz, Alman, Polonya, Venedik ve Macarlardan oluşturulan Haçlı ordusu, Türkleri Balkanlardan atmak ve I. Kosova Savaşı'nın intikamını almak için Niğbolu Kalesi'ni kuşattı. Bunun üzerine Yıldırım Bayezid Edirne'de topladığı ordusuyla birlikte sefere çıkarak Niğbolu Kalesi önünde yapılan savaşta Haçlıları büyük bir bozguna uğrattı (1396). Niğbolu Savaşı sonrası Bulgaristan tamamen Osmanlı topraklarına katılmıştır. Balkanlarda güvenliğin sağlanmasıyla Osmanlı'nın Anadolu'ya yönelmesine ortam hazırlanmıştır. Haçlılar aldıkları ağır yenilgi nedeniyle uzun süre Osmanlı üzerine sefer düzenleyememişlerdir.

Buna göre Niğbolu Savaşı'nın Osmanlı Devleti için;

- I. sınırların genişlemesi,
- II. gelirlerinin artması,
- III. Anadolu'da rakipleriyle daha güçlü bir şekilde mücadele etmesi,
- IV. Balkanlarda rakipsiz kalması

sonuçlarından hangilerini doğurduğu söylenebilir?

- A) I ve II B) III ve IV C) I ve IV
D) I, III ve IV E) I, II, III ve IV

- 3 Osmanlı Beyliği; kuruluşundan itibaren özenle takip ettiği iskân politikası ve güçlü askeri yapısı sayesinde fethedilen bölgelerde kalıcılığı sağlamayı başarmıştır. İskân politikası ilk defa Orhan Bey zamanında Rumeli'ye geçilmesiyle uygulanmaya başlanmıştır. Osmanlılar gayrimüslimlerin yaşadığı toprakları fethedince Anadolu'dan getirdiği konargöçer Türkmenleri bu bölgelere yerleştirmiştir. İskân genellikle gönüllülük esasına göre yapılmıştır. Fakat sürgün yoluyla da iskân yapıldığı olmuştur. İskâna tabi tutulanların bütün ihtiyaçları belli bir süre devlet tarafından karşılanmıştır. İskâna tabi olanlara toprak verilmiş, onlardan belirli bir süre vergi alınmamıştır. İslamlaşmanın ve üretimin devamı adına iskân edilenlerin, geçerli bir sebep olmadan eski yerlerine dönmelerine izin verilmemiştir.

Buna göre iskân politikası ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Devlet bu politika doğrultusunda halkı iskâna teşvik etmiştir.
- B) Osmanlı, göçebe yaşayan Türkmenlerin yerleşik hayata geçmesini sağlamıştır.
- C) Osmanlı Devleti kalıcı hâle geldiği yerlerde yöneticileri yerli halktan seçmiştir.
- D) Fetih hareketlerinde süreklilik sağlanmıştır.
- E) Fethedilen bölgelerin Türkleşmesi sağlanarak egemenlik kalıcı hâle getirilmiştir.

- 4 II. Murat Dönemi'nde (1448) Haçlılarla yapılan II. Kosova Zaferi'nin ardından;

- ◆ Balkanlardan ve Avrupa'dan Osmanlılara karşı uzun süre Haçlı saldırısı yaşanmadı.
- ◆ Türkleri Balkanlardan atacak hiçbir güç kalmadı.
- ◆ Haçlılar 1683 II. Viyana Kuşatması'na kadar savunmaya çekilmek zorunda kaldı.

Buna göre;

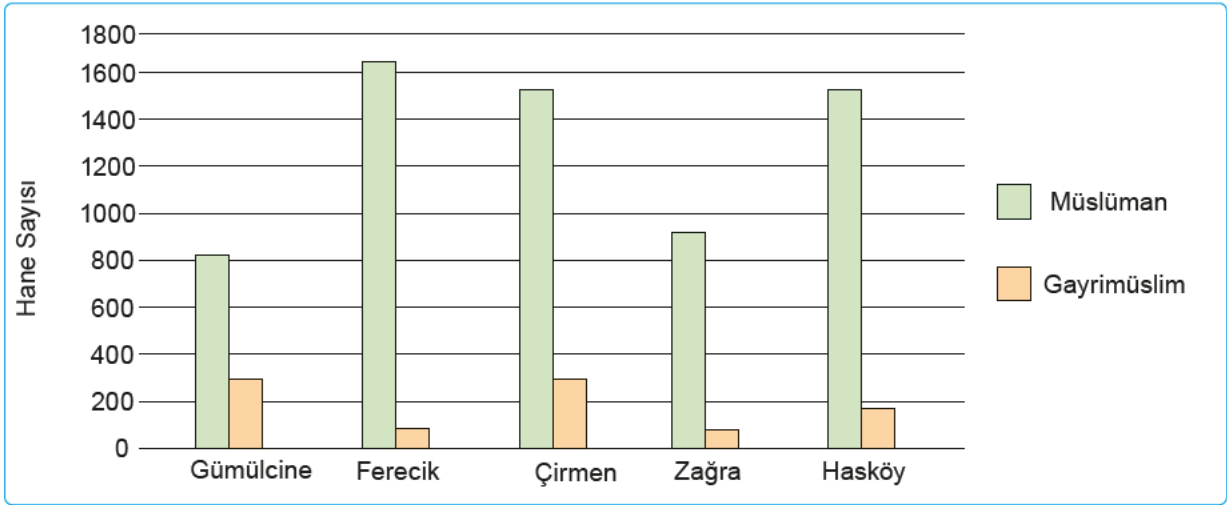
- I. Osmanlıların fethettiği topraklarda kalıcı olduğu kesinleşmiştir.
- II. Osmanlı aynı zamanda Balkan devleti haline gelmiştir.
- III. Osmanlı Hristiyan dünyasına karşı savunmadan taarruza geçmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

5

Balkanlarda 1485 - 1530 yılları arasında uygulanan iskân politikası ile ilgili verilen grafik incelendiğinde;

- I. Osmanlı'nın başarılı bir iskân politikası uyguladığı
 - II. Osmanlı'nın ilk zamanlarda dengeli bir nüfus dağılımı gerçekleştirdiği
 - III. Yerleşim bölgelerindeki nüfusun büyük ölçüde Müslüman Türkler lehine değiştiği
- durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

6

Verilen harita incelendiğinde Kuruluş Dönemi'nde Balkanlarda gerçekleştirilen fetih hareketleri ile ilgili yapılabilecek genel yorum aşağıdakilerden hangisi olabilir?

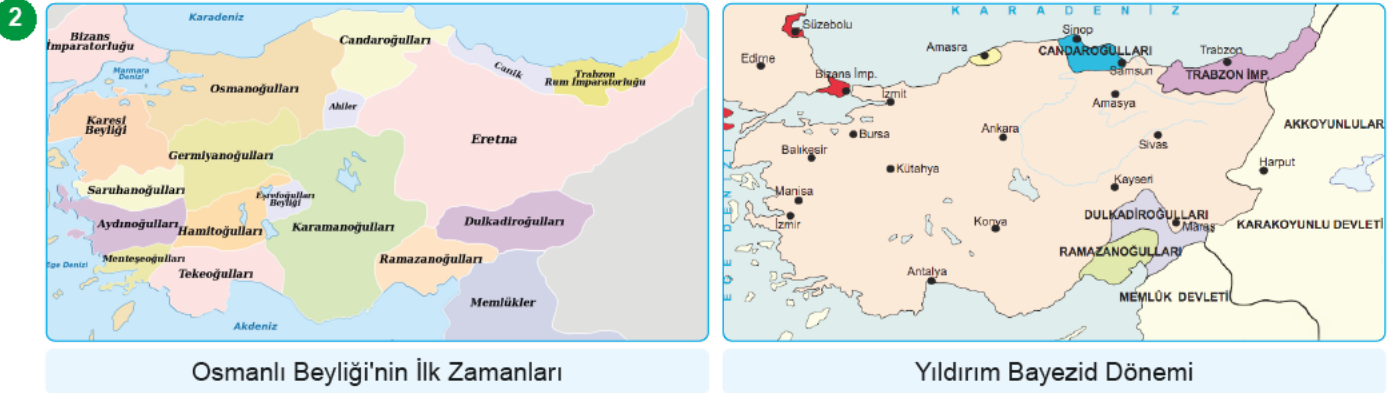
- A) İlk fetih hareketlerine İstanbul'un kuşatılmasıyla başlanmıştır.
- B) Fetih hareketleri aşama aşama gerçekleşmiştir.
- C) İlk Osmanlı-Haçlı Savaşı Sırpsındığı Savaşı'dır.
- D) II. Kosova Savaşı ile Batı'daki fetih hareketleri sona ermiştir.
- E) Varna Savaşı'nda donanmadan faydalanılmıştır.

- 1 Karesioğulları Beyliği'nin iç mücadelelerle uğraşmasını fırsat bilen Orhan Bey, Karesioğulları topraklarını savaşmadan ele geçirdi. Osmanlı egemenliğine giren ilk Anadolu Beyliği olan Karesioğullarının donanması da Osmanlı hizmetine girdi. Bu durum Osmanlıların Rumeli'ye geçişini kolaylaştırdı. Ayrıca Karesioğullarının önemli akıncı beylerinden Hacı İlbey, Ece Halil ve Evrenos Bey Osmanlı hizmetine girerek Rumeli'nin fethinde görev aldılar. Karesioğullarının alınmasından sonra Orhan Bey, Anadolu'daki gelişmeleri de yakından takip etmeye başladı. Eretna Beyliği'nin iç karışıklıklarından yararlanmak istedi. Ankara'daki Ahilerin de desteği ile Ankara ve Sivrihisar'ı savaşmadan aldı.

Buna göre Orhan Bey Dönemi ile ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yaşanamaz?

- A) Her iki beyliğin topraklarını ele geçirmede aynı stratejiyi uygulanmıştır.
B) Osmanlı Devleti'nde denizciliğin temeli bu dönemde atılmıştır.
C) Bu dönemde Balkanlara doğru yapılacak fetihlere zemin hazırlanmıştır.
D) Anadolu'da Türk siyasi birliğin sağlamada ilk adım bu dönemde atılmıştır.
E) Anadolu'nun İslamlaşması ve Türkleşmesi hız kazanmıştır.

Haritalar değerlendirildiğinde Yıldırım Bayezid Dönemi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Anadolu Beylerbeyliği bu dönemde kurulmuştur.
B) Anadolu Türk siyasi birliği büyük ölçüde sağlanmıştır.
C) Beylikler üzerinde hakimiyet kurulması Osmanlı Memluk ilişkilerinin bozulmasına neden olmuştur.
D) Yıldırım Bayezid'i en çok zorlayan beylik Karamanoğulları Beyliği'dir.
E) Beyliklerin birçoğu kendi istekleriyle Osmanlı'ya katılmıştır.
- 3 Osmanlılar, Anadolu beyliklerinde taht mücadelesi ortaya çıktığında kendi siyasetine uygun olan kişiyi desteklemiş ve onun beyliğin başına geçmesini sağlamıştır. Şartlar oluştuğunda da Osmanlılar, bu beyliğin topraklarını kendi topraklarına katmıştır. Örneğin, Orhan Bey Karesioğulları Beyliği'ndeki taht mücadelelerine karışarak bu beyliği Osmanlı hâkimiyetine almıştır. Diğer yandan Germiyanogullarının, Karamanoğulları ile mücadelesinde Germiyanoglu Süleyman Bey, Osmanlıların desteğini almayı amaçlamış ve kızını, I. Murat'ın oğlu Bayezid ile evlendirmiştir. Bu evlilik sonrasında Kütahya, Emet, Simav ve Tavşanlı çeyiz olarak Osmanlılara verilmiştir. Hamitoğulları da Karamanoğullarının baskısı sonucunda Osmanlılara yaklaşma ihtiyacı hissetmiştir. Bu nedenle Hamitoğulları, 1381-1382'de Akşehir, Beyşehir, Seydişehir, Yalvaç ve Karaağaç'ı 80.000 altın karşılığında Osmanlılara bırakmıştır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisi söylenebilir?

- A) Osmanlılar, Anadolu Türk beyliklerinin topraklarını sadece savaş yoluyla değil farklı yollarla da ele geçirmiştir.
B) Osmanlı Devleti siyasi birliği sağlama yolunda aynı yöntemleri kullanmıştır.
C) Osmanlı egemenliğine giren ilk Türkmen beyliği Karesioğullarıdır.
D) Osmanlı Beyliği mecbur kalmadıkça civar beyliklerle mücadeleye girmekten kaçınmıştır.
E) Osmanlı Beyliği'nin en güçlü rakibi Karamanoğullarıdır.

1 ve 2. soruları aşağıdaki tablodaki bilgilere göre cevaplayınız.

ANKARA SAVAŞI	
1. Durum	Türk inancına göre Gök Tanrı'nın kağana verdiği yetkiyle Türk kağanı göğün altındaki bütün ülkelerin hâkimidir.
2. Durum	Yıldırım Bayezid Anadolu'da Türk siyasi birliğini büyük ölçüde sağlamış, Bizans üzerinde üstünlük kurmuş bir hükümdardır. Yıldırım Bayezid Batı'daki faaliyetleri ve İstanbul ile ilgili politikalarında rahatlamak için doğu sınırlarını güvence altına almak istemiş bunun için Timur Devleti'ne son vermek istemiştir.
3. Durum	Kendisini Cengiz Han'ın mirasçısı olarak gören Timur Türkistan'da güçlü bir devlet kurmuştur. Çin Seferi öncesi batı sınırını güvence altına almak istemiş bunun için en büyük rakibi Osmanlı Devleti'ni ortadan kaldırmak istemiştir.
İki Hükümdarın Tutumu	
?	

1 Yukarıda verilen tabloda “?” olan yere aşağıdakilerden hangisi getirilirse hükümdarların tutumlarının temel nedeni belirtilmiş olur?

- A) Cihan imparatorluğu kurma düşünceleri
- B) Anadolu'da hâkimiyet kurma düşünceleri
- C) Halifelik makamını ele geçirmek istemeleri
- D) İpek ve Baharat yollarına sahip olmak istemeleri
- E) İstanbul'u fethetmek istemeleri

2 Yukarıdaki bilgiler değerlendirildiğinde Türk devletleri ile ilgili;

- I. fetihlerin ilahi bir gaye için yapıldığı,
- II. dünyayı yönetme mücadelesinin Türkler arasında da yaşandığı,
- III. cihan hâkimiyeti anlayışının İslamiyet'in kabulünden sonra nizam-ı alem fikriyle birleştiği

durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3 Yıldırım Bayezid Dönemi'nde;

- ◆ Kastamonu alınarak Candaroğulları Beyliği'ne
 - ◆ Antalya alınarak Hamitoğulları Beyliği'ne
- son verilmiştir.

Bu izlenen politika;

- I. Osmanlı'nın beylikler üzerinde askeri bir güce ulaştığı,
- II. Anadolu Türk siyasi birliğinin sağlanmaya çalışıldığı,
- III. Anadolu'da feodal bir düzenin kurulmaya çalışıldığı

durumlarından hangilerini kanıtlar niteliktedir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

- ◆ Alaşehir alınarak Aydınoğulları Beyliği'ne
- ◆ Saruhan alınarak Saruhan Beyliği'ne

4

Ankara Savaşı Öncesi Osmanlı Devleti'nin Sınırları

Ankara Savaşı Sonrası Osmanlı Devleti'nin Sınırları

Yukarıdaki haritalar incelendiğinde Osmanlı Devleti ile ilgili hangisi söylenemez?

- A) Anadolu'daki egemenliği sarsılmıştır.
- B) Anadolu'da önemli oranda toprak kayıpları yaşamıştır.
- C) Yıldırım Bayezid'in çocukları arasında taht mücadelesi başlamıştır.
- D) Önemli oranda gelir kaybına uğramıştır.
- E) Siyasi bütünlüğünü koruyamamıştır.

1, 2 ve 3. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Osman Bey'in din uğruna gazileri ile yaptığı Bizans'a yönelik başarılı askerî faaliyetler, diğer aşiret Türkmenlerinin de onlara katılmalarını sağlamıştır. Osman Gazi, kendi safında savaşan Türkmen aşiretlerine ganimetlerden pay vermiş ve ele geçirilen topraklara yerleşme hakkı tanımıştır. Bu şekilde elde ettikleri topraklar karşılığında aşiretler, Osman Bey'e tabi olmuş ve savaş zamanlarında atlı askerler göndermiştir. Bunlardan başka Beylik Dönemi'nde, Ahiyân-ı Rûm (Ahiler), Bâciyân-ı Rûm, Abdalân-ı Rûm, Gaziyân-ı Rûm, Fakiyan-ı Rum adlarıyla anılan zümrelere mensup kuvvetler de seferlere katılmıştır. Ahiler, toplumda anlayışlı ve uzlaştırıcı bir tutumla esnaf teşkilatı oluşturmuştur. Ahilik Teşkilatının çatısı altına giren esnaf ve sanatkârlar; mesleki, dinî, ahlaki eğitimden farklı olarak askerî talim ve terbiye de görmüştür. Ahilik, Anadolu'da süratle yayılmış, köylerde ve uç bölgelerde büyük nüfuzla sahip olmuştur. Osman Gazi, yoldaşları ve alpleri de Ahi Teşkilatına mensuptur. İslamiyet Öncesi Dönem'de binicilik ve atıcılıkta usta olan Türk kadınları, savaşlara erkeklerle birlikte katılmıştır. İslamiyet'e geçişin ardından da bu gelenek sürdürülmüş ve Anadolu'da Bâciyân-ı Rûm adıyla Ahiliğe denk bir kadınlar teşkilatı kurulmuştur. Abdalân-ı Rûm, savaşçı dervişlerin oluşturduğu teşkilattir. Abdal kelimesi, o devirde derviş kelimesi ile eş anlamlı olarak kullanılmıştır. Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda Abdalân-ı Rûm Teşkilatı, gaziler (alperenler), Ahiler ve Bâciyân-ı Rûm ile birlikte büyük fayda sağlamıştır. Ayrı bir teşkilat olarak adlandırılan Gaziyân-ı Rûm ise alpleri ifade etmiştir. Fakiyan-ı Rum ise bilim adamları oluşturduğu gruplardı.

1 Ahiyân-ı Rum, Bacıyan-ı Rum, Abdalan-ı Rum, Gazıyan-ı Rum adlarıyla anılan Anadolu'nun sosyal ve ekonomik zümrelerinin Beylik Dönemi'nde Osmanlı'ya destek vermelerinin temel nedeni Osmanlı'nın hangi özelliğinden kaynaklanmıştır?

- A) Gaza ve cihat anlayışıyla hareket etmesi
B) Merkeziyetçi bir yapıda olması
C) Anadolu'nun en güçlü beyliği olması
D) Soylu bir aileden gelmesi
E) Kendisiyle savaşanlara yüklü miktarda ganimetler vermesi

2 Osman Gazi kendi safında savaşan aşiretlere ganimetlerden pay vermiş ve ele geçirilen topraklara yerleşme hakkı tanımıştır.

Osman Gazi bu yolla;

- I. fethedilen yerleri kalıcı hâle getirme,
II. Türkmen aşiretlerini fetihlere teşvik etme,
III. Anadolu'da Türk siyasi birliğini sağlama

amaçlarından hangilerini gerçekleştirmek istemiştir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) II ve III
E) I, II ve III

3 Verilen metnin tamamı değerlendirildiğinde;

- I. Anadolu'nun sosyal ve ekonomik zümrelerinin Osmanlı'nın ilk askeri gücünü oluşturan grupların arasında yer aldığı,
II. Türklerdeki ordu-millet anlayışının Osmanlı'da da devam ettiği,
III. İlk düzenli askeri birliklerin Osman Bey zamanında oluşturulduğu

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) II ve III
D) I, II ve III
E) I ve II

4

Gazıyan-ı Rum

Abdalan-ı Rum

Bacıyan-ı Rum

Ahıyan-ı Rum

İslamiyet öncesi dönemde binicilik ve atçılıkta usta olan Türk kadınları, savaflara erkeklerle birlikte katılmıştır. İslamiyet'e geçişin ardından da bu gelenek sürdürülmüş ve Anadolu'da Bacıyan-ı Rum adıyla Ahiliğe denk bir kadınlar teşkilatı kurulmuştur. Abdalan-ı Rum, dervişlerin oluşturduğu teşkilattir. Gazıyan-ı Rum ise kahramanlıkları ve cesaretleriyle ön plana çıkan alpları ifade etmiştir. Ahıyan-ı Rum ise Ahilik Teşkilatının çatısı altına giren esnaf ve sanatkarların askeri talim ve terbiye görecer savaşıçı özelliği kazanmalarıdır. Bu grupların Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda büyük katkıları olmuş ve ilk zamanlardaki fetihlerde önemli görevler almışlardır.

Buna göre Osmanlı ile ilgili;

- I. Ordu-millet anlayışı devam etmiştir.
- II. Kuruluşunda en çok Gazıyan-ı Rum zümresi katkıda bulunmuştur.
- III. Yapılan fetihlerde Anadolu'nun çeşitli dini, sosyal ve iktisadi zümrelerinin desteğini almıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

5 ve 6. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Osmanlı askerî teşkilatının temelini, Osman ve Orhan Bey'in sancağı altında toplanan Türkmen savaşıçılar oluşturmuştur. Osmanlı Beyliği'nin başlangıçta düzenli askerî birlikleri yani beyliğe bağlı bir ordusu yoktur. Gerektiğinde, gazilerden oluşan ve tamamı atlı olan aşiret kuvvetlerinin bir yerde toplanması sağlanmış ve sefere çıkılmıştır. Savaş bitince bu kuvvetler dağılmış ve herkes işinin başına dönmüştür. İşte ilk fetihleri yapanlar, bu uç Türkmen kuvvetleridir. Uç gazileri; geniş araziye süratle fethetmiş, köylere hâkim olmuş ve kalelerin etrafına küçük kuleler inşa ederek uzun süren kuşatmalarla buraları teslim almıştır. Bursa, İznik ve İzmit bu şekilde alınmış ve sadece Bursa'nın fethi 10 yıl sürmüştür. Bu yıllarda yapılan fetihlerde, daimî ordunun eksikliği anlaşılmış ve düzenli orduya olan ihtiyaç kendini hissettirmiştir. Çünkü geçici kuvvetler hem vaktinde savaşa gelememiş hem de uzun süren muhasaralara dayanamamıştır. Bu askerî zümreler, dağınık ve askerî disiplinden yoksundur.

5 Metnin tamamı değerlendirildiğinde Osmanlı Devleti'nin düzenli askeri birlikler oluşturmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fetihleri sistemli bir şekilde sürdürmek
- B) Etrafı surlarla çevrili şehirleri fethetmek
- C) Türkmen aşiretlerinin nüfuzunu kırmak
- D) Hazineden maaş alan askeri sınıf oluşturmak
- E) Aşiret kuvvetlerine karşı denge unsuru oluşturmak

6 Osmanlı Beyliği aşağıdaki durumlardan en çok hangisinde düzenli orduya ihtiyaç duymuştur?

- A) Meydan savaşlarında
- B) Şehir kuşatmalarında
- C) Taht kavgalarında
- D) Sınır güvenliğinin sağlanmasında
- E) Uzun mesafeli seferlerde

- 1 Tımar sistemine göre tımar arazisinden alınan vergi geliri, o bölgenin tımar beyi tarafından maaş ve asker yetiştirme karşılığında toplanıyordu.

Bu sistem sayesinde;

- ◆ Yerleşik yaşam yaygınlaşmıştır.
- ◆ Üretimde süreklilik sağlanmıştır.
- ◆ Devlet otoritesi güçlendirilmiştir.
- ◆ Hazineden para harcanmadan büyük bir orduya sahip olunmuştur.

Buna göre tımar sistemi;

- I. sosyal,
- II. ekonomi,
- III. siyasi

alanlarının hangilerine katkıda bulunmuştur?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) I, II ve III E) Yalnız II

- 2 Osmanlı Devleti'nde idari sisteme bağlı olarak bugünkü manada hem askerlik hizmeti yapanlar hem de memur statüsünde bulunanlar askeri sınıfı oluşturdu. Bu sınıfa mensup beylerbeyi, sancakbeyi, tımarlı sipahi gibi kişiler vergi vermez ve yaptıkları askerlik hizmetleri karşılığı bir yerin veya köyün vergisini toplama yetkisine sahip olurdu. Vergi veren şehir, kasaba ve köy ahalisi ile konargöçerlere ise "reaya" denirdi. Reayanın devlete karşı görevleri kanunlarla belirlenmiştir. Bu görevleri dışında reayanın karşılıksız çalıştırılması yasaktır.

Buna göre Osmanlı Devleti'nde askeri ve reaya ayrımı;

- I. tımar sisteminin siyasi ve ekonomik uygulamaları,
- II. halkın eğitim düzeyi,
- III. sahip oldukları toprakların büyüklüğü

durumlarından hangilerine göre belirlenmiştir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

- 3 Tımar sahipleri, savaş zamanında hazırladıkları cebelülerle birlikte sefere katılırdı. Seferlere katılmayan sipahilerin dirlikleri ellerinden alınır, idam da dâhil çeşitli cezalara çarptırılmaları söz konusu olabilirdi. Sancaklara dağıtılan Tımarlı Sipahiler, sancakbeyinin emri altındaydı. Seferler sırasında sipahilerin onda biri, buldukları bölgenin korunması, asayişin sağlanması ve başta zirai faaliyetler olmak üzere günlük işlerin görülmesi amacıyla geride bırakılırdı. Osmanlı Devleti'nin asıl savaş gücünü, eyalet askerleri yani Tımarlı sipahilerin de içinde olduğu askerî birlikler teşkil etmiştir. Osmanlı Devleti'nde Tımarlı sipahilerden başka yine eyalet askeri statüsünde akıncılar, deliler, yörükler, beşliler, yayalar ve müsellemler gibi yardımcı kuvvetler kullanılmıştır. Bu kuvvetler daha çok öncü, geri hizmet ve kale kuvvetleri şeklinde görevlendirilmiştir.

Buna göre;

- I. Tımar sistemi sayesinde üretimin devamlılığı sağlanmıştır.
- II. Tımar sistemi sayesinde her an savaşa hazır büyük bir askeri kuvvet bulundurulmuştur.
- III. Osmanlı taşrada farklı görevleri olan askeri teşkilatlar da kurmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I, II ve III B) II ve III C) I ve III
D) Yalnız III E) I ve II

- 4 (I) Osmanlı Devleti; Balkanlar, Anadolu, Arap Yarımadası ve Kuzey Afrika'yı fethettiğinde farklı ekonomik sistem ve çeşitli kültürlerle sahip toplulukları da bünyesine katmıştır. (II) Bu toprakların idaresi ve merkezi otoritenin bu bölgelerde sağlanması için bir sistemin oluşturulması gerekmiştir. (III) Oluşturulacak sistem hem merkezden uzak toprakların idaresini hem de toprağın işlenmesini sağlamıştır. (IV) Sistemin uygulanması dönemin şartları gereğidir. (V) Sistem devlete ait toprakların bir bölümünde uygulanmıştır. Böylece Osmanlı Devleti daha önce de Büyük Selçuklu ve Memlûklular gibi devletler tarafından kullanılan toprak sistemini geliştirip tımar sistemini ortaya çıkarmıştır.

Parçada son cümlede bulunan çıkarımın gerekçesi hangi cümlede verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5

DIRLİKLER

Yaptıkları hizmet karşılığında devlet görevlilerine ve savaşlarda yararlılık gösteren askerlere miri araziden tahsis edilen gelir kaynaklarına dirlik adı verilir.

HAS

Yıllık geliri 100.000 akçeden fazla olan dirliklerdir. Padişah ve üst derecede görev alan devlet adamlarına verilmektedir. Has sahipleri, dirliğinin her 5.000 akçesi için sefere bir cebelü (atlı asker) göndermekle mükelleftir.

ZEAMET

Yıllık geliri 20.000 ile 100.000 akçe arasında olan dirliklerdir. Zeametler genellikle orta dereceli subaşı, kadı gibi devlet memurlarına verilir. Zeamet sahipleri dirliğinin her 5.000 akçesi için sefere bir cebelü gönderirdi.

TIMAR

Yıllık geliri 20.000 akçeye kadar olan dirliklerdir. Savaşlarda yararlılık gösteren askerlere verilir. Tımar sahibine Tımarlı sipahi denirdi. Gelirin ilk 3.000 akçesine kılıç denir ve kılıç hakkı Tımarlı sipahi'ye aittir. Bunun dışındaki her 3.000 akçesi için Tımarlı sipahi bir cebelü yetiştirmek zorundadır.

Verilen şema incelendiğinde Tımar sistemiyle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Dirlik gelirlerinin oranı devlet görevlilerinin rütbelerine göre belirlenmiştir.
- B) Devlete ait topraklar devlet görevlilerine maaş karşılığı dağıtılmıştır.
- C) Fethedilen topraklar devletin malı sayılmıştır.
- D) Dirlik sahibi olan kişiler geçimlerini bu topraklardan elde edilen vergilerden karşılamışlardır.
- E) Devlet hazineden harcama yapmadan asker sahibi olmuştur.

6

Osmanlı Devleti'nde 111 Numaralı Kerkük Livâsı Mufassal Tahrir Defteri'ne (Kanûni Devri) Ait Bir Kayıt.

"Mezkûr karyede her haneden sekizer akça alınur ve her inekden beş akça alınur ve her koyundan ve keçiden buçuk akça alınur ve sertagar her beş tagardan buğdaydan ve arpadan altı akça alınur ve cevzekadan ve simsimden her tagardan iki akça alınur ve siteviden ve sayfiden altıdan bir alınur ve cüllah cumesinden beş akça alınur. Sahn. Ve her dişi eşekden iki buçuk akça alınur. Sahn."

cevzekanın : pamuk kozası	sitevi : kışlık sebze	sayfi : yazlık sebze
tagar : buğday ölçüsü	akça : Osmanlı parası	sahn : doğrudur, yanlışsız.
simsim : susam	cüllah : dokumacı	cume : tamamı
mezkûr : önceden zikredilen	ser : baş, kafa	Karye : köy

Verilen tablo incelendiğinde tahrir defteri sayesinde bir bölge ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Hangi mahsullerin üretildiğinin
- B) Ürün üzerinden alınan vergi oranlarının
- C) Halkın geçim kaynaklarının
- D) Gelir kaynaklarının tespitinin
- E) Bölgedeki evli ve bekâr hanelerinin sayısının

1 Pencik sisteminin uygulanamaması nedeniyle Kapıkulu Ocaklarının asker ihtiyacı karşılanamadı. Bunun için Rumeli'deki Hristiyan halktan devşirme yöntemiyle belirli sayıda çocuğun alınmasına karar verildi. Daha önceki Türk İslam devletlerinde pek uygulanmayan bu sistem, Çelebi Mehmet zamanında uygulanmaya başladıysa da II. Murat zamanında kanun hâline getirilmişti. Devşirme Kanunu'na göre Osmanlı halkından, şartları elverişli Hristiyan çocuklar belli bir eğitimden geçirildikten sonra Kapıkulu askeri yapılmıştı. Devşirme sistemi, başlangıçta sadece Osmanlı Devleti'nin Avrupa'daki topraklarında uygulanmıştı. Bu sistem için ihtiyaca göre sadece Balkanlardan değil bazen Orta Anadolu'dan çocuklar da devşirilmiş hatta Kafkasya'dan da devşirme alındığı olmuştur.

Buna göre devşirme sistemi ile ilgili;

- I. Kapsamı zamanla genişletilmiştir.
- II. Osmanlı'ya özgü bir sistemdir.
- III. II. Murat zamanında sistemli bir hâle getirilmiştir.
- IV. Merkez ordusunun askeri ihtiyacı karşılanmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I, II ve III
D) I, II ve IV E) I, II, III ve IV

2 Kutsal Roma Germen İmparatorluğu II. Rudolf'un İstanbul'a gönderdiği elçi Baron Vratislav Venceslav yakından gördüğü Türk askerleri için anılarında şunları anlatır: "Türk karargâhında kimsenin boş vakit geçirmedini, orada binlerce insan bulunmasına rağmen ne bir konuşma ne bir fısıltı ve ne de oraya buraya gidip gelme gibi bir kıpırdanış vardı. Savaş alanlarında bu denli sert ve haşin olan yeniçerilerin, burada komutanlarına karşı, çocukların hocalarına karşı gösterdikleri saygıdan daha büyük ve derin bir saygı gösterdikleri görülüyordu. Sanki mermerden birer heykel gibiydiler."

Buna göre Elçi Vratislav anılarında yeniçerilerin Avrupa ordularına üstünlük kurmasında onların;

- I. disiplinli, II. itaatkâr, III. donanımlı
özelliklerinden hangilerini neden olarak göstermiştir?

- A) Yalnız I B) II ve III C) Yalnız II
D) I, II ve III E) I ve II

3 Devşirme Kanunu'na göre 9–14 yaş aralığında köyde yaşayan orta boylu, fiziki düzgün, Hristiyan ailelerden toplanan çocuklar, önce bir Türk köylüsünün yanına verilirdi. Bu çocuklar, Türk ailelerinin yanında tarım yaparak ve diğer işlerde çalışarak Türk İslam adetlerini, ahlakını ve Türkçeyi öğrenirdi. Burada dört veya beş yıl çalışırlar, daha sonra Acemi Ocağı'na alınırlardı. Acemi Ocağı'nda belli bir eğitim sürecini tamamladıktan sonra akıllı ve zeki olanlar Enderun'a, askeri yetenekleri olanlar ise Kapıkulu ordusunda Yeniçeri Ocağı olmak üzere çeşitli ocaklara gönderilirdi.

Buna göre devşirme sistemiyle ilgili;

- I. Hristiyan nüfusun kontrol altında tutulması,
- II. gayrimüslim halkın Türkleştirilmesi,
- III. merkezi otoritenin güçlendirilmesi

amaçlarından hangileri gerçekleştirilmeye çalışılmıştır?

- A) Yalnız I B) II ve III C) I ve III
D) Yalnız II E) I, II ve III

4 Osmanlı Devleti kuruluşundan itibaren merkezi yapıyı güçlendirmeye çalışmıştır. Ancak bu dönemde merkezi otoriteyi sarsan bazı gelişmeler yaşanmıştır. Osman ve Orhan Bey zamanlarında Balkanlarda fethedilen topraklardan bir kısmı gazilere verilmiştir. Zamanla bu gaziler; buldukları bölgelerde güçlenerek toprak sahibi, önemli bir askeri güç hâline gelmiştir. Benzer şekilde Vezir Çandarlı Halil Paşa'nın makamını kendisinden sonra oğluna ve ailesine geçirmeyi padişaha kabul ettirmesi de merkezi otoriteyi sarsan diğer bir gelişme olmuştur. Şehzadeler arasındaki taht kavgaları nedeniyle yaşanan mücadelelerle devletin bütünlüğünü ve otoritesini tehdit etmiştir. Buna karşın Osmanlı Devleti'nin merkezi otoriteyi kurması ve sürdürmesinde devşirme sistemi önemli bir unsur olmuştur.

Verilen metinde aşağıdaki konulardan hangisine açıklık getirilmiştir?

- A) Çandarlı Halil Paşa'nın devlet idaresindeki rolüne
B) Devşirme sisteminin nasıl kurulduğuna
C) Osman ve Orhan Bey'in faaliyetlerine
D) Şehzadeler arasındaki taht kavgalarının nedenlerine
E) Devşirme sisteminin kurulma gerekçesine

5, 6, 7 ve 8. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Balkan tarihçilere ve onları takip eden Hristiyan yazarlara göre Balkanlardaki gençler, Osmanlı savaş gücünün içine alınmış ve Türkleştirilmiştir. Böylelikle Balkanlarda, milleti sürükleyecek, ayaklanma yaratacak belki bağımsızlığı elde edebilecek sağlıklı genç bir nüfusun yeşermesine müsaade edilmemiştir. Böyle hayalperest bir ifadenin gerçekle bağlantısı yoktur. Mesela Yunanlı Vasiliki Papoulia (Papulya) da bunun böyle olmadığını çalışmalarında ortaya koymuştur. İhtiyaca göre sadece Balkanlardan değil bazen, Orta Anadolu'dan çocuklar devşirilmiştir. Bunun yanında çocuklar, kimliklerini unutacak yaşta değillerdir. Yani ileri yaşta da hangi köyden geldiğini, anasını, babasını, akrabasını hatırlar. Mesela hoş bir hikayedir: Ayaz Paşa bir kış kendisine eski partal ayakkabılar veren Güney Arnavutlukta fakir bir kadına, bir şükran ifadesi olarak sakladığı o pabuçların içini altınla doldurup göndermiştir. Herkes kendi yerini bilir. Fakat unuttulan şey şüphesiz ki çocukların konuştukları dil ve dinleridir. Devşirme bir hayat tarzıdır. Bu çocuklar, Türkçe öğrenir. Din bilgisi de çok önemlidir. Her devşirme öyle bazılarının sandığı gibi gidilip zorla alınmaz. Hatta bazı fakir köyler çocuklarının bu yolla kurtulacağına, yükseleceğine inanarak gönüllü olurlar. Tabii kaderde bir asker olarak bir yeniçeri olarak muharebede ölmek de vardır. Onu da herkes bilir. Zaten dünyada hangi olay yüzde yüz eşitlikle cereyan ediyor ki? O alınan çocukların kimisi bir yeniçeri neferi olarak kalacaktır, kimisi de Sokullu Mehmet Paşa ve Mahmut Paşa gibi koca bir imparatorluğun kaderini elinde tutan başvezirler olacaktır.

5 Yukarıdaki metin hangi mesele üzerine kaleme alınmıştır?

- A) Devşirme sisteminin yanlış ve çarpıtılmış olarak gösterilmesi
- B) Osmanlı'nın Balkanlardaki fetih hareketleri
- C) Balkanlarda uygulanan istimalet politikası
- D) Sokullu Mehmet Paşa'nın sadrazam olması
- E) Bazı ailelerin çocuklarının devşirilmesinde gönüllü olması

6 Yukarıdaki metne göre bazı ailelerin çocuklarının devşirilmesinde gönüllü olması;

- I. rahat hayat sürecektir bir makama göndermek istemeleri,
- II. çocuklarına bakamayacak bir durumda olmaları,
- III. çocuğunu Türkleştirmek istemeleri

durumlarından hangileriyle açıklanabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7 Verilen metnin başlığı aşağıdakilerden hangisi olacaktır?

- A) Devşirme Sisteminin Faydaları
- B) Yeniçerilerin Özellikleri
- C) Devşirmelerin Devlet İdaresindeki Rolü
- D) Devşirmelerin Hayat Tarzı
- E) Devşirme Sistemi Hakkında Yanlış Düşüncelere Karşı

8 Yukarıdaki metne göre devşirmelerin her yönüyle asimile edilmediği sadece zaman içerisinde din ve dillerinin asimile edildiğine kanıt olarak;

- I. kimliklerinin farkında olduğu bir yaşta devşirilmesi,
- II. devlet idaresinde üst düzey görevlere kadar yükselmeleri,
- III. devlette farklı alanlarda görevlendirilmeleri

durumlarından hangileri kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve III
- C) Yalnız II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

1 Hacı Bektâş-ı Veli: "İncinsen de incitme.", "Her ne arasan kendinde ara. Düşmanın bile insan olduğunu unutma." sözü ile insana verdiği değeri ortaya koyan Hacı Bektâş-ı Velî, insan gönlünü incitmenin sakıncalarını dile getirir. Haksızlık ve zulüm yapanları ikaz eden Hacı Bektâş, "Bir olalım, iri olalım, diri olalım." demiştir.

Buna göre Hacı Bektaş-ı Veli;

- I. barış,
- II. dayanışma,
- III. dostluk,
- IV. sömürü

kavramlarından hangilerini anlatmak istemiştir?

- A) I ve II C) Yalnız II E) II, III ve IV
D) I, II ve III

2 Ahmet Yesevi: Türklere İslamiyet'i kolaylaştırarak benimsetmiştir. İslamiyet'i tevazu nefsi köreltmek, soy ve din gözetmeksizin bütün insanları eşit saymak, dünya malını hor görmek gibi görüşlerle açıklamıştır.

Mevlana: İnsanlara iyiliği, alçak gönüllülüğü, cömertliği, merhameti ve doğru olmayı öğütlemiştir.

Yunus Emre: Öğretilerin de bütün insanlığı ilahi aşka, kardeşliğe merhamet ve şefkate davet etmiş; insan olmanın, kendini bilmenin, Allah'a ulaşmanın şartlarını ve yollarını anlatmıştır.

Verilenlere göre alim ve sufilerin öğretilerinde;

- I. İnsan ve insanlık sevgisi,
- II. hoşgörülü olma,
- III. erdemli olma

anlayışlarından hangilerinin ön plana çıktığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

- 3
- ◆ Hiddet ve kin, hakikatleri gören gözleri kör eder. Öfkeyi, iyi düşünmeyi daraltır, yanıltır.
 - ◆ Ayıp ve kusurlarını gördüğünüz arkadaşlarınızın, komşularınızın, sınırlarını ifşâ etmeyiniz; çünkü gördüğünüz bu sırlar, size emanettir. Emanete hıyanet ise çirkin bir harekettir.
 - ◆ "Bilmek istersen seni, can içre ara canı, geç canından bul anı, sen seni bil sen seni."

Hacı Bayram-ı Veli'nin öğretilerinden hangi anlayış çıkarılamaz?

- A) Kendini tanıma
B) Hoşgörülü olma
C) Ahlaklı olma
D) **Haset etme**
E) Anlayışlı olma

4 Anadolu'nun Moğolların egemenliğine girmesinden sonra Anadolu halkının devlet adamlarına güvenlerinin kalmadığı bu kargaşa ortamında insan sevgisi ve birlikteliği ön plana çıkararak toplum düzenini sağlayamaya çalışmışlardır. Ayrıca çok önemli Türkçe eserler yazmışlardır. İnsanı her şeyin önünde tutmak; dil, din, cinsiyet ve ırk ayrımı gözetmerek herkese eşit bir şekilde davranmak bu düşünürlerin temel felsefesinde yer almıştır. Bu felsefe Anadolu'nun İslamlaştırılmasında en temel faktör olmuştur.

Buna göre sufilerin Anadolu'da;

- I. Türk dilinin gelişmesi,
- II. hoşgörü ortamının oluşması,
- III. devletin ve milletin kaynaşması

gelişmelerinden hangilerine katkıda buldukları söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

5

Verilen görseller değerlendirildiğinde Anadolu'nun İslamlaşmasında;

- I. Ahi Teşkilatının çalışması,
 - II. Türkmenlerin Anadolu'ya yerleşmeye başlaması,
 - III. sufi ve öğretilerinin Anadolu'da etkili olması,
 - IV. tekke ve zaviyelerin inşa edilmesi
- durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?
- A) I ve III B) II ve IV C) III ve IV
D) I, II ve III E) II, III ve IV

6

Moğol baskısının daha az hissedildiği Anadolu'nun batısında; yaşanan nüfus yığılması nedeniyle bölgede dini, askeri, siyasi, coğrafi ve ekonomik şartların uygun olduğu bir ortam oluşmuştur. Bu ortamdaki boy ve aşiret yapısı, abdal, baba ve dervişlerin mayaladığı kardeşlik bilinci ve bu kardeşliğin siyasi mekanizma ile kesişmesi sonucunda Osmanlı Devleti kurulmuştur.

Verilen bilgiye göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Osmanlı Devleti'ni kuranlar dönemin şartlarını iyi değerlendirmişlerdir.
- B) Osmanlı Devleti'nin kurulmasına Moğollar katkıda bulunmuştur.
- C) Osmanlı Devleti'nin kurulmasında din adamlarının oluşturduğu birlik ve beraberlik önemli bir katkı sağlamıştır.
- D) Halka öncülük eden dervişler Osmanlı'yı kuranlara yol gösterici olmuştur.
- E) Batı Anadolu'nun güvenli ortamı Osmanlı Devleti'nin kurulmasına önemli bir katkı sağlamıştır.

7

ANADOLU KANDİLLERİ

Mevlana

"Biz pergel gibiyiz. Bir ayağımız din üzerinde sağlamca durur, öteki ayağımız yetmiş iki milleti dolaşır."

Ahmet Yesevi

"Ben-sen diyen kimselerden geçtim işte."

Hacı Bektaş-ı Veli

"Bir olalım, iri olalım, diri olalım."

Ahi Evran

"Kuvvetli ve üstün durumda iken affetmesini, hiddetli iken yumuşak davranmasını bil ve kendin muhtaç iken bile başkalarına verecek kadar cömert ol."

Anadolu sufi ve alimlerinin ifadeleri değerlendirildiğinde aşağıdaki kavramlardan hangisinin üzerinde durulduğu söylenebilir?

- A) Adalet B) Dayanışma C) Diplomasi D) Eşitlik E) İlim

1 Asıl adı Muhammed Turğay olan Uluğ Bey Timur'un torunudur ve devlet adamlığından ziyade, bilimsel çalışmalarıyla tanınmıştır. Özellikle matematik ve gök bilimine ilgi gösteren Uluğ Bey, Semerkand Medresesi'ni kurmuş; devrin en büyük rasathanesi olan Semerkand Gözlemevi'ni de yaptırmıştır. Gök bilim kataloglarının en mükemmeli olan "Zîc-i Uluğ Bey", günümüze kadar konumsal gök biliminin temel kitabı olarak kullanılmıştır. Zîc; VIII ve XVI. yüzyıllar arasında İslam gök bilimcilerinin hazırladığı; yıldızların, gök cisimlerinin gerçek ve görünür konumları ile hareketlerinin çizimine verilen addır. XVII. yüzyılda, İngiltere'de Greenwich Gözlemevi'ni kuran John Flamsteed (Con Fileymstid) "Britanya Gök Tarihi" adlı eserini hazırlarken, Zîc-i Uluğ Bey'den yararlanmıştır. 1836'da yayınlanan 4 ciltlik Ay haritasındaki kraterlerden birine Uluğ Bey ismi verilmiştir.

Buna göre Uluğ Bey ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Çalışmalarıyla çağları aşan bir bilim adamıdır.
- B) Dönemin tek gök bilimcisidir.
- C) Timur Devleti'nin kurucusudur.
- D) Uzay çalışmaları yapan ilk Türk gök bilimcisidir.
- E) Gök bilimiyle ilgili hazırladığı Zîc-i, Osmanlı medreselerinde temel ders olarak okutulmuştur.

2 Osmanlı Devleti sisteminin temeli seyfiye, kalemiye ve ilmiye sınıflarının birlikteliğine dayanır. Bu birlikteliğe dayanan yapı içinde görev ve yetkileri kanunnameler ile ortaya konan umera, ulema ve kalem erbabı merkez ve taşra teşkilatının işleminde katkı sağlamıştır. Örneğin, Osmanlı Devleti'nde taşra teşkilatının çekirdeğini, merkezden atanan bir kadı ile güvenlik ve adaletten sorumlu bir subaşı oluşturmuştur. Taşra idarecilerinin çoğu merkez tarafından atanmıştır. Sadaret kethüdası tarafından tayin listesi yapılmış ve sadrazam tarafından atamalar gerçekleştirilmiştir.

Buna göre Osmanlı Devleti ile ilgili;

- I. merkeziyetçi bir yapıya sahip olduğu,
 - II. devlet idaresinde hiyerarşik bir düzen olduğu,
 - III. devlet idaresinde keyfi uygulamalara yer verilmediği
- yorumlarından hangileri yapılabilir?**

- A) Yalnız I
- B) I, II ve III
- C) II ve III
- D) Yalnız III
- E) I ve III

3 Osmanlı Devleti'nde devlet idaresi içerisinde görev alan, askerlik hizmetinde bulunanlar ve devletin yönetim birimlerinde görev alanlar, yönetenler (askeriler) olarak adlandırılmıştır. Vergiden muaf olan bu kesim yaptıkları hizmetlere göre seyfiye, ilmiye ve kalemiye adı verilen gruplara ayrılmıştır. Seyfiye sınıfı, asker ve idari görevler üstlenmiş, ilmiye sınıfı eğitim ve yargı işlerinden sorumluken kalemiye sınıfı ise bürokrasi, diplomasi ve mali işlerden sorumlu olmuşlardır.

Bu yapının;

- I. padişahın yetkilerinden taviz verdiği,
- II. devlet yönetiminin kolaylaştığı,
- III. toplumda sosyal tabakalaşmanın oluştuğu

durumlarından hangilerine zemin hazırladığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

4 XV ve XVI. yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nde;

- ◆ Ünlü matematikçi ve gök bilimci Ali Kuşçu Fatih Sultan Mehmet tarafından İstanbul'a davet edilerek Ayasofya Medresesi'ne müderris olarak atanmıştır.
- ◆ Fatih ve Kanuni Dönemi'nde medreseler geliştirilerek hadis araştırmaları için Darülhadis, tıp eğitimi için Darültıp, Kur'an'ın okunması ve ezberlenmesi için Darülkurra gibi ihtisas medreseleri kurulmuştur.

Buna göre;

- I. Farklı alanlarda bilimsel çalışmalar yapılmıştır.
- II. Osmanlı Devleti'nin ilk üniversitesi Ayasofya Medresesi'dir.
- III. Türk dünyasının yetiştirdiği bilim insanlarına değer verilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

5 OSMANLI DEVLETİ'NDE YÖNETENLER SINIFI (ASKERİ SINIF)

KILIÇ EHLİ (SEYFİYE)	<ul style="list-style-type: none">◆ Seyfiye sınıfını Enderun veya diğer eğitim kurumlarında yetişen ve umera da denilen kişiler oluşturmuştur.◆ Bu sınıf kapıkulu askerleri ve Tımarlı Sipahiler ile subaşı, sancakbeyi, beylerbeyi, vezir ve sadrazam gibi görevlileri kapsamaktadır.
KALEM EHLİ (KALEMİYE)	<ul style="list-style-type: none">◆ Devletin yazışma, mali ve dış işlerinden sorumlu nişancı, defterdar, reisülküttap gibi görevlilerden oluşmaktadır.◆ Başlangıçta medrese eğitimi görmüş kimseler, bu meslekte çoğunluğu teşkil ederken sonraları intisap usulüyle yetişip yükselmiştir.
İLİM EHLİ (İLMİYE)	<ul style="list-style-type: none">◆ Medreselerde yetişen ve ulema da denilen kişilerden oluşmuştur.◆ Kadı, müderris, kazasker ve şeyhülislam gibi devlet görevlileri bu sınıf içerisinde yer almıştır.

Tablodaki bilgilere göre;

- I. Ülke idaresinde farklı birimler oluşturulmuştur.
- II. Oluşturulan birimler merkez ve taşra teşkilatının işleminde rol almıştır.
- III. İlmiye sınıfı rütbe açısından diğer sınıflardan üstün tutulmuştur.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

- 6 I. Türk siyasi ve ilim tarihinde önemli bir yere sahiptir. II. Mehmed'in (Fatih) İstanbul'u kuşatması sırasında, padişahın ve ordunun manevi gücünün yükseltilmesine yardımcı olmuş, fetihten sonra Ayasofya'da kılınan ilk cuma namazında hutbeyi okumuştur.
- II. XV. yüzyılda yaşamış olan önemli bir astronomi ve matematik bilginidir. Onun etkisiyle Fatih, medreselerin vakfiyelerinde değişiklik yapmış ve müderrislere nakli ilimlerin yanında akli ilimlerde de uzman olma zorunluluğu getirmiştir.
- III. Özellikle matematik ve gök bilimine ilgi göstermiş ve Semerkand Medresesi'ni kurmuştur. Devrin en büyük rasathanesi olan Semerkand Gözlemevi'ni de yaptırmıştır.

İPUCU: Bulmacanın 5. sütununda "MUB" şifresi vardır.

Hakkında bilgi verilen bilim insanlarının isimleri boşluk bırakmadan hangi bulmacaya doğru olarak yerleştirilebilir?

A)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I											
II											
III											

B)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I											
II											
III											

C)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I											
II											
III											

D)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I											
II											
III											

E)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I											
II											
III											

1, 2, 3 ve 4. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Fatih, seferlere çıktığında âlimlerden bir kısmını beraberinde götürür, bazen heyet hâlinde bazen de tek tek onları yanına alır ve gittiği yerlerde boş zamanlarını ilmî sohbetleriyle geçirirdi. Fatih, gittiği memleketlerin âlimleriyle de görüşürdü. Padişah; âlimlerin nazını çekmekte, huysuzluk, titizlik, geçimsizlik hatta kıskançlıklarını idare etmekte çok temkinliydi. Onun bu tahammüllü anlayışı, ilmin özgürlüğüne ve şerefine en büyük hizmetti. Onlarla sohbet eder, latifelerde bulunur, bilhassa münazaralara karşı adeta tiryakilik gösterirdi. Padişahın yanına girerken âlimler, teşrifat kurallarına uymak zorunda olsalar da Hatibzade gibi bazı âlimler değil padişahın elini öpmek, huzurunda eğilmezdi. Fatih de bütün bunları hoş görerek müdahale etmezdi. Toplantılarda âlimler oturur, ümera ayakta dururdu. Fatih, fazilet ve irfanı ile şöhret bulan insanları İstanbul'a davet ederek hükümet merkezini ilim ve fen durağı hâline getirmeye çalışırdı. Bu yoldaki ulvî maksadını gerçekleştirmek için hiçbir fedakarlıktan çekinmez ve hiçbir masraftan kaçınmazdı. Fatih, tıpkı askerî fetihleri gibi bilgi adına açtığı savaşta da bir âlimler, sanatkârlar ordusu tesis etmiş ve bu muhteşem kadronun başına da yine kendisi serdar olmuştu.

1 Fatih'in huzurunda alimler otururken ümeranın (yöneticiler) ayakta durması Fatih'in;

- I. ilim insanlarına hürmet gösterdiği,
- II. merkezi otoriteyi güçlü tutmaya çalıştığı,
- III. alimlerle sorun yaşamak istemediği

düşüncelerinden hangilerini ortaya koyduğunu gösterir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2 Fatih'in bilgi adına açtığı savaşta, alimler ve sanatkârlar ordusu kurmak istemesinin amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ulemayı şöhret sahibi yapmak
- B) İslam coğrafyasındaki tüm alimleri ülkeye getirmek
- C) Eğitilmiş bir toplum oluşturmak
- D) Kendisini ilme adamak
- E) Alimlere özgür ortamlar hazırlamak

3 İstanbul'u devrin ilim ve fen durağı hâline getirmeye çalışan Fatih'in, İstanbul'a;

- I. dünyadaki diğer ilim merkezleriyle yarışabilecek konuma getirme,
- II. siyasi faaliyetlerin yürütüldüğü bir merkez hâline getirme,
- III. ticari faaliyetlerin yoğunluk kazandığı bir şehre dönüştürme

özelliklerinden hangilerini kazandırmaya çalıştığı söylenebilir?

- A) I, II ve III B) II ve III C) I ve II
D) Yalnız III E) Yalnız I

4 Verilen metne gelebilecek en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fatih Dönemi'nde İlim Faaliyetleri
- B) Ulemanın Görevleri
- C) Fatih'in Seferleri
- D) Fatih Dönemi'nde İlim Dersleri
- E) Fatih'in Alimlere Verdiği Değer

- 5 II. Murat Dönemi'nde Türk dili ile ilgili somut bir gelişme bu dönemde bastırılan madenî paralara ilk defa Kayı boyu damgalarının vurulmasıdır. Zaten Osmanlı soyunun ilk defa Kayı Han nesline dayandırılması da II. Murat Devri'ne rastlar. Bu dönemden sonra Osmanlı şehzadelerine "Oğuz", "Korkut" gibi isimler verilmesi de aynı hedef doğrultusunda atılan adımlardır. Osmanlı padişahları arasındaki ilk şair padişah olan II. Murat'taki milliyet fikri Paul Wittek'e (Pol Vitek) göre şehzade olarak bulunduğu Amasya'nın sosyokültürel yapısından kaynaklıdır. Amasya, Danişmentlilerden beri Türk kültür yapısını koruyan ve Fetret Devri'nde Çelebi Mehmet'e, ondan sonra da oğlu II. Murat'a millî bir anlayış kazandıran şehirdir.

Buna göre II. Murat Dönemi'nde Kayı damgasının kullanılmaya başlamasının öncelikli gerekçesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Milli kültür anlayış ve prensiplerinin oluşmasını sağlamak
B) **Osmanlı'nın soylu bir devlet olduğunu ortaya koymak**
C) Ülkedeki ticaret faaliyetlerini hızlandırmak
D) Kültür değerlerini korumak
E) Ayrı bir kültür değeri oluşturmak

- 6 Bir kültürün nesilden nesile taşınmasında sözlü ürünlerin büyük bir önemi vardır. Bunlar başlangıçta bir sanatçıya aitken zamanla sanatçının kişilik özelliklerinden sıyrılarak toplumun ortak malı olur. Çünkü sanatçının özelliklerinden sıyrılan eser, toplumun tüm özelliklerini taşır. Ait olduğu toplumun inançlarını, geleneğini, dil özelliklerini yansıtır. Bu eserler yazıya geçirildikleri dönemin tüm özellikleriyle birlikte o eserde donup kalır. İslamiyet Öncesi Dönem'de oluşmaya başlayıp Osmanlı Dönemi'nde zirvede olan sözlü edebiyat ürünleri, bu ürünlerin yazıya geçirilmesiyle zenginleşen halk edebiyatı ve İslamiyet etkisiyle oluşan Divan Edebiyatı, Osmanlı'daki sözlü ve yazılı kültürün en güzel örneklerini barındırır.

Buna göre;

- I. Sözlü ürünler yazılı hale geçirilerek kalıcı hale getirilmiştir.
II. Dini esaslar edebi eserler üzerinde etkili olmuştur.
III. Sözlü ürünlerin kaynağı belli olsa da zamanla toplumun ortak değerleri haline gelmiştir.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) **I, II ve III**

- 7 Divan edebiyatı, Oğuz Türklerinin Anadolu'da oluşturdukları Türk İslam kültürünü anlatan, Fars ve Arap edebiyatlarının yazım özellikleriyle gelişmiş klasik Türk edebiyatıdır. Daha çok medrese eğitimi alan, şeriat bilgisine hâkim, yüksek eğitimli kişilerce okunup yazılan bu edebiyata "saray edebiyatı, yüksek zümre edebiyatı" gibi isimler de verilmiştir. Saray çevresi ve belirli şehirlerde (Bursa, Edirne, İstanbul) oluşan divan edebiyatında; sanat ön planda olduğu için konu değil, konunun işleniş biçimi önemli olmuştur. Soyut anlatım ön plandadır. Böyle olmasının sebebi de yine yüksek zümreye hitap ediyor olmasıdır. Divan edebiyatında Arapça ve Farsça kelimeler fazlaca kullanıldığından dili oldukça ağırdır. Divan edebiyatında genellikle ilahi aşk, dinî ve tasavvufî konular işlenmekle birlikte toplumsal hiciv ve mizah türlerinde de önemli eserler verilmiştir.

Bu metinde asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) **Osmanlılarda yazılı kültürün önemli bir bölümünü İslam medeniyeti etkisiyle gelişen divan edebiyatı oluşturmuştur.**
B) Halk arasında rağbet görmediği için divan edebiyatıyla toplumdaki yüksek zümreler ilgilenmiştir.
C) Türklerde yazılı kültür İslamiyet'e geçişle birlikte başlamıştır.
D) Osmanlı coğrafyasında yazılı kültür, Türk kültürünün korunmasında ve yaşatılmasında önemli bir işleve sahip olmuştur.
E) Osmanlı'da halk edebiyatı, divan edebiyatının etkisiyle önemli bir gelişme gösterememiştir.

1 Bir milletin kültürel kişiliğinin en canlı ve anlamlı belgeleri niteliğinde olan el sanatları, Osmanlı Devleti'nde büyük gelişme göstermiştir. Özellikle hat, çinicilik ve oymacılık sanatları yeni bir ifade ve anlatım zenginliği kazanmıştır. Nakkaşlar, kuyumcular, kâtipler, ciltçiler, çiniciler, kumaş dokuyucular, hattatlar ve ahşap işleriyle uğraşan künde-kârlardan oluşan bu sanat ve zanaat grupları, kendi içlerinde birer eğitim kurumu gibi çalışmıştır.

Buna göre Osmanlı Devleti ile ilgili;

- I. her biri kendi içinde ustalık isteyen el sanatlarının geliştiği,
- II. üretilen ürünün adına göre sanat ve zanaat gruplarının bulunduğu,
- III. el sanatları açısından kendine özgü ve gelişmiş bir kültürün olduğu

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) II ve III
D) I, II ve III E) I ve III

2 Bütün geleneksel şehirlerde olduğu gibi Osmanlı şehrinin merkezinde de bir mabet (cami), merkezî devlet ofisi (başkentte saray, eyaletlerde sancak beyi konağı) ve nihayet Avrupa şehirlerinde de bulunan lonca binası ve depo gibi bir bedesten vardır. Bunlar genellikle abidevi binalardır. Bu yapılar, şehrin merkezdeki büyük meydanın üzerinde yer alır. Bu çekirdek bölgenin hemen etrafında zanaatçıların ve esnafın bulunduğu çarşı vardır. Her sokağın bütünü veya belirli kesimi belli dalda çalışan esnaf tarafından işgal edilmiştir. Bu sokaklar, bezzazlar, saraçlar, kavaflar, sahaflar, yemeniciler, bakırcılar çarşıları gibi isimler alır. Saman pazarı, hayvan pazarı gibi yerler şehrin çevre kesimine varsa limana yakındır. Bu iş bölgelerinden sonra konut bölgesi yani mahalleler yer alır. Osmanlı kentinde mahalle, sosyal sınıflaşmaya göre değil etnik ve dinî farklılığa göre biçimlenmiştir. Yani Müslim ve gayrimüslim aynı mahallede oturmaz.

Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı şehir hayatının özellikleri arasında gösterilemez?

- A) İnanç merkezli bir yerleşim yapısına sahip olduğu
B) Canlı bir ticaret hayatının olduğu
C) Belli bir düzen içerisinde geliştiği
D) Devletin otoritesini hissettirdiği
E) **Şehir halkının daha çok tarım faaliyetleri ile uğraştığı**

3 Fatih, İstanbul'un Fethi'nden sonra şehre gelen yolları ve köprüleri tamir ettirdi. 1455 kışında meşhur Kapalıçarşı'nın çekirdeği büyük bedestenin yapılmasını emretti. Keza o yıl, şehre bol su getirmek için su yollarının onarımını emretti. Şehrin göbeğinde yaptırdığı ilk sarayı (Eski Saray) daha sonra uygun bulmayan Fatih, Sarayburnu'nda Yeni Saray'ı (Topkapı Sarayı) inşa ettirdi.

Buna göre İstanbul'da;

- I. kültürel,
- II. idari,
- III. iktisadi,
- IV. dini

alanlarından hangileriyle ilgili çalışmalar yapıldığı söylenebilir?

- A) I ve II B) I, II ve III C) **II ve III**
D) I, III ve IV E) I, II, III ve IV

4 XIV–XVI. yüzyıllar arasında Anadolu ve Rumeli'de hâkimiyet kuran Osmanlı Devleti, daha önceki Türk İslam devletlerinde olduğu gibi imar faaliyetlerine büyük önem verdi. Osmanlı şehir kültürü, birbirinden çok farklı, etnik, dinî ve ekonomik yapılar üzerine tesis edildi. Dolayısıyla Osmanlı Devleti'nin hâkimiyet kurduğu Anadolu ve Rumeli'de şehir kültürü, Türk ve İslam kültürü başta olmak üzere diğer kültürlerin etkisiyle oluşturulmuştur. Osmanlı Devleti öncelikle, Türkiye Selçuklularının şehir mirası üzerinde gelişti. Sonraki dönemlerde ise şehirler kendi kültürünü yansıttı.

Buna göre Osmanlı şehir kültürü ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) **Osmanlı Devleti şehir kültürünü farklı kültürleri özümseyerek biçimlendirmiştir.**
B) Osmanlı Devleti fethettiği yerlerin şehir yapısını tamamıyla değiştirmiştir.
C) Osmanlı'da şehir kültürü ilk zamanlarda kendine özgü iken daha sonradan yabancı unsurların etkisiyle girmiştir.
D) Osmanlı şehir kültürü genelde din eksenli gelişmiştir.
E) Osmanlı Devleti'nde, şehir planlamacılığı ticari faaliyetlerin yoğunlaştığı güzergâhlar üzerinde kurulmuştur.

5 Osmanlı Devleti'nin kendine has üslubunu oluşturduğu Klasik Dönem'e geçiş İstanbul'un Fethi'yle başladı. Osmanlı Devleti, bu dönemde siyasi alanda ulaştığı başarıları sanata da yansıttı. İlk kez merkezî kübbeli camilere yarım kübbeler eklenerek yeni camiler yapıldı. Bu camilerin yanına dinî, ekonomik ve sosyal ihtiyaçları karşılayacak alt yapı kuruluşlarını barındıran tesisler inşa edilerek "külliye" oluşturuldu. Bu nedenle bu döneme aynı zamanda "Büyük Külliye Devri" de denilmektedir. Nitekim bu dönemde inşa edilen Fatih, II. Bayezid ve Süleymaniye külliyesi ile başkent İstanbul adeta yeni bir kimliğe büründü. İlk örneği İstanbul Bayezid Cami'dir.

Buna göre Osmanlı mimarisini ile ilgili;

- I. Külliye ilk kez İstanbul'un fethiyle Osmanlı mimarisine girmiştir.
- II. Osmanlı mimari anlayışında farklı planlarda yapılan çok sayıda cami ön plana çıkmıştır.
- III. Külliye içinde farklı hizmet alanlarını barındıran mimari yapılarıdır.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

6 Çinicilik, kil topraktan yapılan levhaların genellikle çiçek resimleriyle bezenip fırında pişirilmesi sanatıdır. Çini sanatında, İznik ve Kütahya, Osmanlı Devleti'nin en önemli çini ve seramik merkezleri idi. Öyle ki bu şehirlerde yüzlerce çini imalathaneleri kurulmuştur. Osmanlı çini ustaları başta camiler olmak üzere birçok askerî yapıları, sarayları, konakları ve türbeleri çinilerle bezediler. Çinilerle süslenen Osmanlı eserleri, bütün dünyada haklı bir şöhrete sahip oldu. Osmanlı eserlerinde kullanılan çinilerde genelde Türk mavisi, domates kırmızısı, mor, sarı ve yeşil gibi renkler kullanılırdı. Çinilerle bezenmiş Osmanlı eserleri arasında Bursa'daki Yeşil Cami ve Yeşil Türbe; Topkapı Sarayı ve İstanbul'un birçok camileri –özellikle Sultan Ahmet Cami– Osmanlı çiniciliğinin en güzel örnekleri arasında gösterilebilir.

Verilen metinde aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Çinilerin hangi malzemeden yapıldığına
B) Çini sanatında kullanılan renklere
C) Çini sanatının kullanıldığı ilk mimari esere
D) Çini sanatının en çok geliştiği şehirlere
E) Çini sanatının kullanıldığı mimari yapılara

7 Bir milletin kültürel kişiliğinin en canlı ve anlamlı belgeleri niteliğinde olan el sanatları, Osmanlı Devleti'nde büyük gelişme göstermiştir. Özellikle ahşap ve taş işlemeciliği, dokumacılık, çinicilik ve hat sanatları yeni bir ifade ve anlatım zenginliği kazanmıştır. Nakkaşlar, kuyumcular, kâtipler, ciltçiler, çiniler, kumaş dokuyucuları, maden işi yapan kazgancılar, ahşap işleriyle uğraşan künde-kârlardan oluşan bu sanat ve zanaat grupları, kendi içlerinde birer eğitim kurumu gibi çalışmıştır. Bu meslek gruplarının ustaları, Ahilik Teşkilatına bağlı olarak loncalar oluşturmuş ve "esnaf şeyhleri" tarafından yönetilmiştir. Ahi terbiyesiyle yetişen Osmanlı sanatkarlarının doğruluk–dürüstlük prensiplerine uygun olarak yetiştirildiği, bu prensiplerin dışına çıkanların cezalandırıldığı bilinmektedir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Sanat dallarının her biri kendi içinde ustalık alanlarından oluşmaktadır.
B) Osmanlı Devleti, sanatkarların yeteneklerini kullanabilmelerini sağlamak amacıyla güvenli bir ortam oluşturmuştur.
C) Sanat dalları kullanılan gereç veya üretilen üründen adını alan gruplara ayrılmıştır.
D) Osmanlı'da sanat ve zanaat grupları kendi aralarında örgütlenmeye gitmişlerdir.
E) Osmanlı'da sanat ve zanaat grupları genel ahlak kurallarına göre hareket etmişlerdir.

8 Orhan Bey'in İznik'te kendi vakfı olarak kurduğu imaretiyle birlikte yeni bir şehir merkezi modeli ortaya çıkmıştır. Bu model en mükemmel hâlini İstanbul'da, Türk şehir modeliyle almıştır. Buna göre şehir merkezine cami, aşevi, hamam, şifahane gibi kurumlar yapılmış, yerleşme ise daha dış mahallelere kaydırılmıştır. Osmanlılar, şehirleşmeye getirdikleri bu yeni mimari anlayışla dağınık şekilde bulunan sosyal kurumları bir site içinde toplamıştır. Ayrıca şehir merkezlerinde pek çok işyeri inşa edilmiş, sosyal kurumların giderlerini karşılamak için vakıf olarak kiraya verilmiştir. Şehirleşmede diğer bir alan ise mahallelerdir. Osmanlı'da mahalle, birbirini tanıyan bir ölçüde birbirinin davranışlarından sorumlu, sosyal dayanışma içinde olan kişilerden oluşmuştur. Bir başka ifade ile mahalle; aynı mescitte ibadet eden cemaatin, aileleri ile birlikte ikamet ettikleri şehrin bölümüdür.

Verilen metinde aşağıdaki alanların hangisinden sözü edilmemiştir?

- A) Siyasi B) İktisadi C) Mimari
D) Sosyal E) Dini

1 Fatih'in ölümünden sonra II. Bayezid tahta geçmiş ancak kardeşi Cem de kendisini Bursa'da hükümdar ilan etmiştir. Devşirmelerin desteklediği II. Bayezid ve Türk beylerinin desteklediği Cem arasındaki mücadeleler sırasında Cem önce Karamanoğullarına ardından da Memlûklulara sığınmıştır. Cem'in Rodos şövalyelerine sığınması ve buradan da önce Fransa'nın ardından da papanın eline geçmesi taht kavgasını farklı bir boyuta taşıırken bu olay aynı zamanda Osmanlı'ya Yükselme Dönemi içinde Duraklama Dönemi yaşatmıştır.

Buna göre Cem Sultan Olayı'nın aşağıdaki durumlardan hangisine yol açtığı söylenemez?

- A) Ülke yönetiminde çekişmelerin ve ayrılıkların yaşanmasına
- B) İç sorunun devletlerarası bir sorun hâline gelmesine
- C) **Taht değişikliğinin yaşanmasına**
- D) Fetih hareketlerinin durmasına
- E) Yabancı devletlerin Sultan Cem'i Osmanlı'ya karşı silah olarak kullanmasına

2 Patrik Gennadios'a göre İstanbul, Bizans'ın son günlerinde fakir ve nüfusu azalmış bir harabeler şehrine dönüşmüştür. Fetih'ten sonra Fatih, harap ve terk edilmiş şehri, imparatorluğunun çeşitli köşelerinden getirdiği Türk, Rum, Ermeni ve Yahudilerin iskân yoluyla kısa zamanda yeniden canlandırmış çıkardığı bir fermanla tüccar, zanaatkârlar ve bilim adamlarını İstanbul'a davet etmiştir. Fatih'ten sonraki dönemlerde de aynı siyaset takip edilmiş ve İstanbul hızla büyüyerek fetih'ten yüzyıl sonra en az 400 binlik bir nüfusla Avrupa'nın en büyük şehri olmuştur.

Fatih'in bu faaliyetleriyle;

- I. İstanbul'u bilim ve kültür merkezi yapma,
- II. fetihleri hızlandırma,
- III. İstanbul'u dünya merkezi hâline getirme

amaçlarından hangilerini gerçekleştirmeye çalıştığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) **I ve III**
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3 ve 4. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

II. Mehmet'in bizzat planladığı kuşatma, yeni bir teknik anlayış çerçevesinde gerçekleşti. Sur boyunun uzun olması, kalabalık bir ordu ile yapılacak muhasarada İstanbul'u savunanlar için bir dezavantaj teşkil etmiştir. II. Mehmet'in bu durumu değerlendirdiği ve planlarını da ona göre yaptığı anlaşılmamıştır. Daha önceki tecrübelerinin ışığı altında uzun sürecek bir abluka hareketinin faydalı olmayacağı ve Avrupa'dan gelebilecek askerî ve maddi yardımlara gereken zamanı kazandıracağı hesaplanmış, bir an önce şehrin ele geçirilmesi hedeflenmiştir. II. Mehmet öncelikle top ateşiyle surları tahrip etmeyi ve Bizans'ın moralini bozmayı amaçlamıştır. Edirnekapı-Topkapı hattının, surların en zayıf bölümü olduğu anlaşılmış ve ordunun en seçkin askerleri bu cephede mevzilendirilmiştir. Ağır toplar ve büyük top bu surların karşısına konulmuştur.

3 Verilen metne gelebilecek en uygun başlık aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Fetih Gerçekleşiyor
- B) **II. Mehmet'in Fetih Planı**
- C) İstanbul Fethi'nin Nedenleri
- D) Fetihle Gelen Teşkilatlanma
- E) Fetih ve Avrupalı Devletler

4 Buna göre II. Mehmet'in İstanbul'un fethi için;

- I. stratejik,
- II. yıpratma,
- III. psikolojik

stratejilerinden hangilerini planladığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) **I, II ve III**

5

Verilen harita değerlendirildiğinde Fatih Sultan Mehmet Dönemi ile ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılamaz?

- A) Karadeniz Türk gölü hâline getirilmiştir.
- B) Anadolu'da Türk siyasi birliği kesin olarak sağlanmıştır.
- C) Denizlerde önemli fetih hareketleri gerçekleştirilmiştir.
- D) Balkan ülkelerinin tamamına yakını Osmanlı hâkimiyeti altına alınmıştır.
- E) Rumeli ile Anadolu arasında toprak bütünlüğü sağlanmıştır.

6

FATİH'İN ATINI DENİZE SÜRMESİ

İstanbul'un Fethi'nin en can alıcı sahnelerinden birisidir. Zincirle kapatılmış olan Haliç'i kuşatmış olan koskoca Osmanlı donanmasının arasından boyut olarak Türk gemilerinden birkaç kat daha büyük olan üç Ceneviz ve bir Bizans gemisinin geçerek tamamı kuşatılmış İstanbul'a erzak ve asker taşınmasını kendisine yediremeyen II. Mehmet'in bir hırsıyla atını denize sürmesi hadisesidir. Padişah denizde atıyla hayli ilerledikten sonra menzile girip yaralanmasından ve fethin bir felakete dönüşmesinden korkan diğer kurmay ve vezirler de atlarını denize sürmüş ve padişahı geri çevirip karaya getirmişlerdir.

Verilen görsel değerlendirildiğinde Fatih Sultan Mehmet için aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılabilir?

- A) İstanbul'u fethetme kararlılığını ortaya koymuştur.
- B) Fetih için gerekli hazırlığı yapmamıştır.
- C) Başarısız olma endişesiyle hareket etmiştir.
- D) Ordusunu fetih için hırslandırmak istemiştir.
- E) Emirlerinin yerine getirilmemesine öfkelenmiştir.

1

Fatih ve II. Bayezid Dönemi Osmanlı Devleti

Yavuz Sultan Selim Dönemi

Haritalar incelendiğinde Yavuz Sultan Selim Dönemi'ni diğer dönemlerden ayıran özellikler arasında;

- I. fetihlerin tamamıyla doğuya yönelik olması,
 - II. Anadolu'da Türk siyasi birliğinin kesin olarak sağlanması,
 - III. Balkanlarda yeni yerlerin fethedilmesi
- gelişmelerinden hangileri gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

2 II. Bayezid'in sağlık durumunun bozulmasının yanında, vezirlerin yönetimde etkinliklerini artırmaları ve şehzadelerin birbirleriyle olan mücadeleleri gibi gelişmeler, mevcut siyasi ve sosyal yapının bozulmasına neden olmuştur. Antalya yöresinde bir tekke şeyhi olan Şahkulu, bu olumsuzluklardan yararlanarak örgütlenmiştir. Ardından müritleri aracılığıyla Rumeli'ye kadar geniş bir alanda propaganda faaliyetine girişmiştir. Asıl amacı, ilahi bir emir aldığı gerekçesiyle Osmanlı saltanatına son vermek olan Şahkulu, bu amacını gizleyerek mehdilik hatta peygamberlik iddiasıyla bir isyan başlatmıştır. İsyanın Safevi Devleti'nin kurulmasından hemen sonra ortaya çıkması bu isyanın Safeviler tarafından desteklendiğini göstermektedir. Sivas yakınlarında yapılan savaşta Osmanlı kuvvetleri Şahkulu'yu ortadan kaldırmıştır.

Buna göre Şahkulu İsyanı ile ilgili;

- I. Dini görünümü olup gerçekte siyasi nitelikli bir isyandır.
- II. Osmanlı Devleti'ndeki otorite boşluğundan yararlanmıştı.
- III. Yavuz Sultan Selim'in tahta çıkmasında etkili olmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) II ve III C) I, II ve III
D) I ve II E) Yalnız III

3 Dokuzuncu Osmanlı padişahı olan I. Selim, II. Bayezid'in oğludur. Padişahlığı döneminde Doğu Anadolu'daki Safevilerin Şii propagandasını tehlike olarak gördü. Bu yüzden Avrupa devletleri ile iyi ilişkiler kurarak Doğu Anadolu üzerinde yoğunlaştı. Safeviler, Anadolu'daki konargöçer Türkmenler üzerinde büyük bir nüfuza sahipti. Türkmenler üzerinde sistemli bir faaliyet gösteren Şah İsmail'in amacı, Anadolu'yu kendi hakimiyeti altına almaktı. Nitekim Safevi destekli çıkan isyanlar (Şahkulu İsyanı), Anadolu'daki sosyal ve ekonomik dengeyi bozdu. Bu gelişmeler üzerine Yavuz Sultan Selim Şah İsmail'e savaş ilan etti. İki taraf arasında yapılan Çaldıran Savaşı'nda Şah İsmail yenildi. Doğu Anadolu tamamen Osmanlı topraklarına katıldı.

Buna göre Osmanlı-Safevi ilişkileri ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Osmanlı Devleti Avrupalı devletlerden destek almıştır.
- B) **Mezhep farklılıkları siyasi çatışmalara neden olmuştur.**
- C) Anadolu'da çıkan ilk dini nitelikli isyan Şahkulu İsyanı'dır.
- D) Halifelik yarışını Şah İsmail kaybetmiştir.
- E) Anadolu'da Türk siyasi birliği bozulmuştur.

4 Osmanlılar ile Memlûklular arasındaki ilk rekabet Yıldırım Bayezid Dönemi'nde Dulkadiroğulları nedeniyle başlamıştır. Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nde Memlûklularla bozulan ilişkiler, II. Bayezid Dönemi'nde çatışmaya dönüşmüştür. Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde Osmanlıların doğuya doğru genişlemesi Mısır'ın anahtarı durumunda olan ve Memlûklular için önem taşıyan Suriye'yi tehdit etmeye başlamıştır. Suriye; Anadolu ve Mısır için stratejik öneme sahip bir bölgedir. Memlûk Devleti, Osmanlıların bu ilerlemesine ciddi bir biçimde karşı koyamamış fakat ele geçirdiği her fırsatı değerlendirmeye çalışmıştır. Osmanlı şehzadeleri zaman zaman Memlûk Devleti'ne sığınarak burada iyi karşılanmıştır. İlişkilerin gerilmesinin bir diğer nedeni de Osmanlılarla Memlûklular arasında tampon bir devlet olan Dulkadiroğullarının izlediği politikadır. Devletin varlığını Osmanlılar ile Memlûk Devleti arasında sağlayacağı denge politikasında arayan Dulkadiroğlu Alaüddevle Bey, Safeviler ve özellikle de Memlûklular tarafına yakınlaşmıştır.

Buna göre;

- I. Memlûkluların Dulkadiroğulları üzerinde etkinlik kurmak istemesi,
- II. Osmanlı'nın doğuya yönelik genişleme politikası,
- III. Memlûkluların Osmanlı Devleti'ndeki taht mücadelelerine müdahale etmesi

durumlarından hangileri Osmanlı-Memlûk savaşlarının nedenleri arasında gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

1 ve 2. soruları aşağıdaki görsel göre cevaplayınız.

Fransuva'nın Kanuni'ye Mektubu

Matrakçı Nasuh, Muhteşem Süleyman'ın seferlerini anlatan "Süleymannâme" adlı eserinde, Fransa Kralı I. Fransuva'nın mektubunu şöyle özetlemiştir: Ey yedi iklimin padişahı, dünyanın sığınağı yiğitlik menbaı, ey şahım benim halimden haberdar ol ve bu gönlü yaralıya lütf ve merhametini gönder. Senin gibi bir dünya hükümdarı yok. Başka hükümdarlar senin kapında ancak kapıcı olabilirler. Senin kullarına dostum, düşmanlarına da düşmanım. Ben kendi hâlimce Fransa ülkesine Şah bulunuyorum. Siz şâh-i cihâna durumumu anlatmak gerekirse şunu beyan ederim ki bizim aramızdan kötü talihli bir adam (Şarlken), mel'un birisi sezar oldum diye hile ile yüksek payelere ulaştı. Ey şah ben de bu hâli görünce yanıma nice askerle varıp onunla savaşıyım ve o kötü adamı ortadan kaldırayım. Siz cihan padişahının kapısından şu beklenir ki Avrupa'da kötü hükümdarları saldırıları ile bertaraf eden Hayreddin Paşa, donanma gemileriyle bu tarafa gelip yardım eder ve Macaristan tarafından da padişah hazretleri savaşa girerse düşmanın fesadı kılıç ile ortadan kaldırılmış olur ve dünya yeniden eski parlaklığına kavuşur.

1 Fransuva'nın Kanuni'ye gönderdiği bu mektup Osmanlı Devleti'nin nasıl bir devlet olduğunu göstermiştir?

- A) Merkezîyetçi devlet
- B) Teokratik devlet
- C) Farklı milletleri bir arada tutan devlet
- D) Dünya gücü hâline gelen devlet
- E) Türk siyasi birliğini sağlamış devlet

2 Fransuva'nın Kanuni'den yardım istemesinin nedenleri arasında;

- I. Kutsal Roma-Germen İmparatoru Şarlken'in Fransa'ya hâkim olmak istemesi,
- II. Osmanlı'nın zor durumda kalan milletlere yardım eden cihan devleti olması,
- III. Avrupa'da Şarlken tehlikesini kaldırabilecek tek devletin Osmanlı olması

gerekçelerinden hangileri gösterilebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3 Kanuni, Ümit Burnu'nun keşfiyle canlılığını kaybeden Akdeniz ticaretini yeniden canlandırmak ve Avrupa'da kurulacak olan Hristiyan birliğinden Fransa'yı koparmak için Fransa'yla 1535 yılında kapitülasyonları içeren bir antlaşma yaptı.

Bu antlaşmaya göre;

- I. Fransız tüccarlar gemileriyle Osmanlı limanlarında serbestçe dolaşabilecek
- II. Osmanlı ülkesindeki Fransız vatandaşlarının kendi aralarındaki davalara Fransız hâkimler bakacak
- III. Osmanlı ülkesinde yaşayan Fransız vatandaşlara inanç ve mezhep serbestliği tanınacak

Buna göre kapitülasyonların serbestlikler getirdiği alanlar aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	Hukuk	Din	Ekonomi
A)	II	III	I
B)	I	III	II
C)	III	I	II
D)	I	II	III
E)	II	I	III

4 ve 5. soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

Yavuz Sultan Selim'in oğlu ve onuncu Osmanlı padişahı olan Kanuni Sultan Süleyman, Osmanlı Devleti'nde en uzun süre tahtta kalan padişahdır. Kırk altı yıllık iktidarı, devletin en ihtişamlı dönemi olmuştur. Yaşadığı çağda Avrupa'da Sultan Süleyman; "Muhteşem" (Magnificent, Magnifique) veya "Büyük Türk" (Grand Turc) olarak isimlendirilmiştir. I. Süleyman için günümüzde kullanılan "Kanuni" sıfatını, ilk defa XVIII. yüzyılda Rumen tarihçi Dimitrie Cantemir (Dimitri Kantemir) kullanmıştır. XIX. yüzyıl Osmanlı kaynaklarında, adalet alanında taviz vermemesi ve özellikle devletle toplum yapısına dair kanunları uygulamaya koyması nedeniyle I. Süleyman için "Kanuni" unvanı kullanılmaya başlanmıştır. Dolayısıyla Kanuni sıfatı onun kendisi için takındığı veya döneminde onun için kullanılan bir unvan değildir. I. Süleyman'ın bu unvanı almasında Ebussuud, Nişancı Celalzade Mustafa Çelebi ve Müftü Kemal Paşazade Efendi gibi hukuk adamları etkili olmuştur.

4 Verilen metinde I. Süleyman'ın aşağıdaki hangi özelliğinden söz edilmemiştir?

- A) Devleti dünya gücü hâline getirmesinden
- B) Yarım asra yakın saltanat sürmesinden
- C) Batı yönündeki fetihlerden
- D) **Adaletle hükmetmesinden**
- E) Dünyada kendisinden söz ettirmesinden

5 Dönemin tarihçilerinden Celalzade Mustafa Çelebi I. Süleyman'ın özelliklerini sayarken;

- I. Adaletli olmasını,
 - II. Halkını koruyarak onları velinimet bilmesini,
 - III. Cihanşümül bir fatih vasfına sahip olmasını
- ön plana çıkarmıştır.

Buna göre Celalzade Mustafa Çelebi'nin ön plana çıkardığı özelliklerinin hangileri metinden çıkarılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) **I ve III**
- D) II ve III
- E) I, II ve III

6 Kanuni'nin Macar topraklarındaki Osmanlı hâkimiyetini sağlamlaştırmak adına 1532'de çıktığı Alman Seferi'nde Şarlken savunma amaçlı bir ordu topladığı için Osmanlı ordusunun karşısına çıkmamış ve iki taraf arasında Osmanlı Devleti'nin istediği şartlarda İstanbul Antlaşması (1533) yapılmıştır.

Antlaşmaya göre;

- ◆ Avusturya arşidükü protokol bakımından Osmanlı sadrazamına denk sayılacak
- ◆ Avusturya, Macaristan'ın iç işlerine karışmayacak
- ◆ Avusturya, Osmanlı devletine otuz bin altın yıllık vergi ödeyecek
- ◆ Antlaşmanın geçerlilik süresi Avusturya'nın isteğine bırakılacak

Buna göre Osmanlı Devleti bu antlaşma ile;

- I. Avusturya'ya olan siyasi üstünlüğünü resmileştirmesi,
- II. Avusturya üzerinde ekonomik yaptırım gücüne sahip olması,
- III. Macaristan'ın bağımsızlığını sağlaması

sonuçlarından hangilerini elde etmiştir?

- A) Yalnız I
- B) **I ve II**
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

- 1 Osmanlı Devleti ilk zamanlardan itibaren bazı yabancı devletlerin dostluk ve sadakat sözü vermeleri karşılığında bu devletlere Osmanlı ülkesinde ticaret yapma ayrıcalığı tanımıştır. Bu ayrıcalıklara Osmanlılar “İmtiyaz-ı Mahsus” derken, Avrupalılar “Kapitülasyon” demiştir.

Osmanlı Devleti'nin uyguladığı kapitülasyon siyasetinde;

- ◆ Uluslararası ticareti geliştirerek gümrük vergileri sayesinde hazineye gelir sağlamak
- ◆ Coğrafi Keşifler sonucunda önemi azalan Akdeniz ticaretini sağlamak
- ◆ Avrupalı devletler arasında müttefikler edinmek gibi amaçlar yer almıştır.

Buna göre Osmanlı'nın kapitülasyon siyaseti;

- I. siyasi,
- II. ekonomik,
- III. kültürel,
- IV. dini

alanlarından hangilerine yönelik amaçlar taşımaktadır?

- A) I ve III B) III ve IV C) I, II ve III
D) II, III ve IV E) I ve II

- 2 XVI. yüzyılda Osmanlı Devleti, Anadolu ve Balkanlarda Doğu Roma İmparatorluğu'nu ihya ederek Batı'ya karşı bölge halkını temsil ediyordu. Orta Avrupa, Orta Doğu, Arabistan ve Güney Akdeniz'e yayılan bir cihan devleti hâline geldi. Din farkı gözetmeden yerel istismarlara karşı köylüsünü hakıyla koruyan Osmanlılar, Protestan ayaklanmaları döneminde Almanya'da bazı yazarlar tarafından övgüyle anılıyordu. Osmanlı Devleti, Hint denizlerinde Portekiz'e karşı Gucerat'ı, Endonezya'da Açe Sultanlığı'nı himaye ediyordu. Akdeniz'de 1538–1571 döneminde hâkim birinci deniz gücü hâline gelen Osmanlılar, İspanya'nın Cezayir ve Tunus'ta yerleşme girişimlerini önliyordu. Orta Çağ Avrupası'nda papalık ve imparatorluk baskısını kıran genç millî devletler Fransa, İngiltere ve Hollanda'yı himaye girişiminde bulunuyor, Protestanlığı teşvik ediyordu.

Verilen metne göre Osmanlı Devleti ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Deniz ve karalarda dünya gücü hâline gelmiştir.
B) Dünya siyasetini belirleyen başlıca devletlerden biri olmuştur.
C) Roma Katolik Kilisesi'ne karşı Ortodoksları ve Protestanlığı himaye eden politikalar yürütmüştür.
D) Hristiyan dünyasındaki parçalanmışlığı sürdürmeye çalışmıştır.
E) Ülkesinde çıkan ayaklanmalara karşı Avrupa'daki millî devletlerle ittifaklar kurmuştur.

3

İspanya'daki Müslüman ve Yahudilere Yardım Edilmesi

Isabella ve Ferdinand, 1492 yılında Gırnata Sultanlığını ortadan kaldırarak İspanyol birliğini oluşturmuştur. Avrupa bu zaferi, İstanbul'un düşmesi karşısında İslam dünyasına vurulmuş bir darbe olarak algılamıştır. Isabella ve Ferdinand, ülkelerindeki bütün Müslümanlara ve Yahudilere yarımada'yı terk etmelerini, eğer burada kalacaklarsa Hristiyanlığa geçmelerini emretmiştir. Bu nedenle Müslümanlar, kafileler hâlinde Kuzey Afrika Müslüman ülkelerine, Cezayir ve Tunus'a Osmanlı gemileriyle göç etmiştir. Bu göç, XVII. yüzyıl başlarına kadar devam etmiş ve mübtecel adı ile anılan bu Arap göçmenlerden bir bölüğü Galata'da Arap Camii etrafına yerleştirilmiştir. 1492'de İber Yarımadası'ndan kovulan Yahudilere de II. Bayezid tarafından her türlü güvence verilerek sığınma hakkı tanınmıştır. O zaman İspanya ve Portekiz'de yüz bin kadar Yahudi, Osmanlı ülkesine gelip sığınmışlardır.

Osmanlı Devleti bu tutumuyla;

- I. insan hakları,
- II. din ve vicdan özgürlüğü,
- III. Türkleştirme ve İslamlaştırma

konularından hangilerinde duyarlı davrandığını göstermektedir?

- A) I, II ve III B) II ve III C) I ve II D) Yalnız II E) Yalnız I

4 OSMANLI DEVLETİ'NİN XV VE XVI. YÜZYILLARDA TAKİP ETTİĞİ STRATEJİK POLİTİKALAR

ORTODOKSLARIN HİMAYE EDİLMESİ

Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi'nde Balkanlarda yaşanan Katolik-Ortodoks mezhepleri arasındaki çatışmalar Balkanlardaki fetih hareketlerini kolaylaştırdı. Bu durumu göz ardı etmeyen Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u fethettikten sonra Ortodoks Patrikliği'nin himayesi altına aldı.

PROTESTANLARIN HİMAYE EDİLMESİ

Osmanlı XVI. yüzyılın daha en başında Martin Luther'in protestanlık hareketinin kendi stratejisi açısından önemini kavramış ve izlemeye almıştı. Kanuni Dönemi'nde uygulanan stratejiyle Martin Luther'in faaliyetleri desteklenmiş bu sayede Kanuni Habsburgların zayıflamasını sağlamıştır.

KUTSAL ROMA-GERMEN İMPARATORLUĞU'NA KARŞI MİLLİ MONARŞİLERİN DESTEKLENMESİ

En büyük hayali Avrupa'yı Hristiyan ülkesi hâline getirmek isteyen Kutsal Roma Germen İmparatorluğu'na karşı Kanuni Sultan Süleyman Fransa, İngiltere, İsveç ve Hollanda gibi millî monarşilere ekonomik ve siyasi destekte bulunmuştur.

Tabloya göre Osmanlı Devleti'nin XV ve XVI. yüzyıllarda takip ettiği temel politika aşağıdaki hangi stratejiye yönelik olmuştur?

- A) Denizlerde hâkimiyet sağlama
B) Millî devletlerin kurulmasına öncülük etme
C) Avrupa'daki siyasi gelişmeleri takip etme
D) Hristiyan birliğini parçalama
E) Ekonomik çıkarlarını koruma

5 Strateji 1

Fransa Kralı I. François (Fransuva), Şarlken ile mücadelelerinde Kanuni'nin askerî yardımı sayesinde ayakta kalabildi. Fransuva'ya göre Şarlken'in tüm Avrupa üzerindeki hâkimiyetini engelleyebilecek tek güç Kanuni'ydi. Şarlken'in eline esir düşen Fransuva, Kanuni sayesinde krallığına geri dönebildi. Fransuva'dan sonra gelen II. Hanri (Henri) de İmparator Şarlken'e karşı yapacağı savaşı finanse edebilmek için Osmanlılardan yüklü miktarlarda borç aldı. Neticede her iki devletin ortak hedefi, Şarlken'in Avrupa'da tek güç hâline gelmesini önlemektir.

Strateji 2

Kanuni Dönemi'ni anlatan "Süleymannâme" adlı eserde Fransa ile yapılan ittifak hakkında Osmanlı görüşü şu şekildedir: İmparator Şarlken tüm Avrupa'nın başı olmak iddiasıyla Fransa'yı Müslümanlara karşı ittifaka zorlamaktadır. Bu nedenle Sultan Süleyman'ın Fransız kralı ile ittifakı bir zorunluluk hâlini almıştır. Eğer Fransa bu ittifaktan cayarsa bütün Hristiyan dünyasının Osmanlılara karşı birleşmesi kaçınılmaz olur.

Buna göre Osmanlı Devleti stratejik rakiplerine karşı aşağıdaki politik yollardan hangisini uygulamamıştır?

- A) Ortak hareket etme
B) Çıkar gereği ekonomik destek sağlama
C) Hristiyan birliğini parçalama
D) Fransa'yı Avrupa'da otoriter güç hâline getirme
E) Avrupa siyasetindeki dengeyi kendi lehine çevirme

- 1 Coğrafi Keşifler'in Nedenleri: Akdeniz'e hâkim olan Osmanlıların Doğu ticaret yollarını kontrol altına alması nedeniyle Avrupalıların yeni ticaret yolları arayışına girmesi, Doğu'nun ihtiyaç mallarına ulaşmak isteyen Avrupalıların keşfedilen yerlerdeki değerli madenlere sahip olma arzusu, gelirlerini artırmak ve zenginliğe ulaşmak isteyen Avrupalı kralların keşif hareketlerini desteklemesi, Avrupa'nın XVI. yüzyılda tek güç olan Osmanlı Devleti'ne karşı meydan okuma isteği, Batı'da coğrafya ile denizcilik bilgisinin artması, cesur gemicilerin yetişmesi ve gemicilik teknolojisinin gelişmesi ve Avrupalıların Hristiyanlığı yaymak istemesi.

Metindeki altı çizili ifade değerlendirildiğinde Coğrafi Keşifler'in aşağıdaki sonuçlarından hangisi bu meydan okumaya kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Keşfedilen bölgelerde Hristiyanlığın yayılması
 B) Avrupa'da toprağa dayalı zenginliğin yerini ticaret ve madencilığe bırakması
 C) **Yeni ticaret yollarının bulunmasıyla Akdeniz limanlarının önemini kaybetmesi**
 D) Burjuva sınıfının toplumsal ve ekonomik bir sınıf olarak önem kazanması
 E) Yeni kültürler, ırklar ve bitkilerin tanınması

2

Haritada numaralandırılmış alanlara yazılması gereken Osmanlı Devleti'nin XVI. yüzyıldaki stratejik rakipleri aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III	IV
A)	Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu	Portekiz	Safevi Devleti	Memlûk Devleti
B)	Portekiz	Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu	Memlûk Devleti	Safevi Devleti
C)	İngiltere	İsviçre	Portekiz	Safevi Devleti
D)	Ceneviz	Portekiz	Safevi Devleti	Memlûk Devleti
E)	Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu	İngiltere	Portekiz	Safevi Devleti

3

Verilen harita değerlendirildiğinde Osmanlı Devleti için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Merkezîyetçi ve teokratik yapıya sahip devlet
B) Karaların ve denizlerin hâkimi olan devlet
C) Dünya gücü Osmanlı
D) Üç kıtada sınırları olan devlet
E) Topraklarında farklı milletleri barındıran devlet

4

Coğrafi Keşifler'den sonra Portekiz ve İspanyollar büyük sömürge imparatorlukları kurmuşlardır. Bu sömürgeleri Hollanda, Fransa ve İngiltere gibi Avrupa devletleri takip etmiştir. Atlantik ülkeleri Akdeniz'e nüfuz etme çabası içine girmişler. Sömürge imparatorlukları oluşturma yarışına başlamışlardır. Sömürgeci devletler altın, gümüş gibi kıymetli madenleri ele geçirmişlerdir. Bunların yanında, tütün pamuk, şeker pancarı gibi tarımsal ürünleri kendi ülkelerine taşımışlardır. Ham madde olarak ülkelerine götördükleri malzemeleri işleyerek yeniden ele geçirdikleri bölgelere göndermişlerdir.

Bu gelişmeler;

- I. Avrupa'da sermaye ve güç kaynağı oluşturması,
- II. Atlantik ülkeleri arasında ekonomik alanda rekabetin başlaması,
- III. Doğu'nun ham madde kaynaklarının Batı'nın zenginleşmesine kaynaklık etmesi

durumlarından hangilerine yol açmıştır?

- A) I, II ve III B) II ve III C) I ve III D) Yalnız III E) Yalnız II

5

COĞRAFI KEŞİFLER

15 ve 16. yüzyıllarda Avrupalıların yeni ticaret yolları bulma, yeni okyanuslar ve kıtalar keşfetmek amacıyla yaptıkları gezilere "Coğrafi Keşifler" denir.

Coğrafi Keşifler'in Nedenleri

- ★ Doğu ülkelerinin zenginliği ve Avrupalıların buralara gitmek için yeni yollar aramaları
- ★ İpek ve Baharat yolları ile gelen malların çok el değiştirmesinin fiyatları artırması, Avrupalıların bu ticaret mallarını ilk elden almak istemeleri
- ★ Coğrafya bilgisinin ilerlemesi
- ★ Yeni ve doğru haritaların yapılması
- ★ Pusulanın geliştirilmesi sayesinde gemicilerin, büyük denizlere ve okyanuslara daha kolay açılmaya başlaması
- ★ Dayanıklı ve sağlam gemilerin yapılması
- ★ Avrupalıların Hristiyanlığı yaymak istemeleri
- ★ Avrupalıların dünyayı tanımak istemeleri
- ★ Cesur gemicilerin yetişmesi

Buna göre Coğrafi Keşifler'in nedenleri aşağıdaki alanlardan hangisiyle ilgili değildir?

- A) Ekonomi B) Bilim ve teknik C) Siyasi D) Dini E) Sosyal

- 6 Coğrafi Keşifler sonucunda ticaret yollarının yön değiştirmesi, Osmanlı ülkesinden geçen İpek ve Baharat yollarının önemini azalttı. Yine Atlas Okyanusu'ndaki limanlar önem kazanırken Akdeniz limanları önemini kaybetti. Bu durum Osmanlı Devleti'nin gümrük gelirlerinde azalmaya, dolayısıyla da ekonomisinde gerilemeye neden oldu. Özellikle İpek Yolu üzerinde bulunan birçok Türk hanlığı ekonomik yönden zayıflayarak zamanla Rusların denetimine girdi. Diğer yandan Avrupalılar, sömürgecilik faaliyetleri sonucu keşfettikleri bölgelerden bol miktarda altın ve gümüşü Avrupa'ya taşıdılar. Böylece Avrupa'nın refah düzeyi yükseldi. Keşfedilen bölgelerden Avrupa'ya taşınan değerli madenlerin (altın, gümüş) zamanla Osmanlı ülkesine girmesi, Osmanlı para birimi olan akçenin değer kaybetmesine yol açtı. Bu durum eşya ve mal fiyatlarının artmasına (enflasyon) neden oldu.

Buna göre Coğrafi Keşifler'in sonuçları ile ilgili;

- I. Osmanlı Devleti'ni ve Türk dünyasını olumsuz etkilediği,
 II. Avrupa'nın kalkınmasında etkili olduğu,
 III. Osmanlı'nın yaşanan olumsuzluklardan kurtulmak için kapitülasyonları genişlettiği

durumlarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) I ve III E) II ve III

- 7 Coğrafi Keşifler sonucu Hint deniz yolunun bulunmasından sonra Portekizler Hint ticaret yollarını denetimlerine aldılar. Bir süre sonra bölgedeki Müslümanlara baskı yapmaya ve Müslüman tüccarlara zarar vermeye başladılar. Bu durum karşısında Hindistan'daki Müslüman Gücerat Hükümdarı, Osmanlı'dan yardım istedi. Osmanlı Devleti, gerek bu bölgelerdeki Müslümanlara yardım etmek gerekse Portekizleri bölgeden uzaklaştırmak amacıyla Hindistan'a dört sefer düzenledi. Bu seferler Hadım Süleyman Paşa (1538), Piri Reis (1551), Murat Reis (1552) ve Seydi Ali Reis (1553) tarafından gerçekleştirildi. Ancak bu seferlerden bir netice elde edilmedi.

Buna göre Hint Deniz Seferleri;

- I. siyasi, II. ekonomik, III. dini

alanlarının hangilerinde yaşanan sorunlar nedeniyle yapılmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

1 Divan-ı Hümâyün Osmanlı Devleti'nin en yüksek idari ve siyasi kurumudur. Her millet ve dinden insanın mahalli kadınlıklarda halledemedikleri davalarını getirdikleri son karar yeridir. Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nden itibaren Divan-ı Hümâyün bir danışma meclisi niteliğine dönüşmüştür.

Buna göre Divan-ı Hümâyün'un danışma meclisine dönüştüğüne aşağıdakilerden hangisi kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Fatih'e kadar divan toplantıları her gün yapılırken bu dönemden itibaren haftada dört güne indirilmesi
- B) **Divan-ı Hümâyün başkanlığının sadrazama bırakılması**
- C) Üyelerinin çoğunun devşirme kökenli olması
- D) Üyelerinin sadece kendi alanlarında yetkili olması
- E) Kurumun fetva yetkisinin olmaması

2 Topkapı Sarayı 1465–1478 yılları arasında Fatih Sultan Mehmet tarafından bugün Sarayburnu denilen mevkide yaptırılmıştır. Fatih gerek İstanbul'u dünyanın siyasi ve ekonomi merkezi hâline getirme gerekse Türk devlet kültüründe var olan sosyal devlet anlayışını yansıtmaya çalışarak İstanbul'da büyük bir imar ve kalkındırma projesi başlatmıştır. Bu projenin önemli bir adımı da şehir kültürünün oluşumu ve gelişiminde örnek bir model olan Topkapı Sarayı'dır.

Buna göre Fatih'in İstanbul'un dünyanın siyasi ve ekonomi merkezi olduğunu yansıtmak amacıyla yaptırdığı Topkapı Sarayı aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) **Cihan hâkimiyetinin ve gücün**
- B) Ordunun büyüklüğünün
- C) Türk mimari tarzının özgünlüğünün
- D) Hukuk devleti olduğunun
- E) Sanata önem veren bir padişah olduğunun

3 ve 4. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Osmanlı Devleti kuruluşunda taht mücadelelerine sahne olmamıştır ancak daha Osman Bey Dönemi'nde amcası Dündar Bey'in taht iddiasında bulunması üzerine Dündar Bey meselesi ortadan kaldırılmıştır. Ankara Savaşı'nın ardından Yıldırım Bayezid'in çocukları arasında taht mücadelesinin yaşandığı Fetret Devri'nde Osmanlı Devleti yıkılma tehlikesi geçirmiştir. Fatih Sultan Mehmet bu sarsıntıların bir daha yaşanmaması için kardeş katlini çıkardığı kanunname ile hukuki bir statüye kavuşturmuştur. Kardeş katlinin meşrulaştırılması, Osmanlıları bütün Türk tarihi içerisinde farklı bir konuma taşımıştır. Bu sayede önceki Türk devletlerinde olduğu gibi Osmanlı Devleti'nde bölünme yaşanmamıştır. Osmanlılar bu sayede Avrupa'ya karşı üstünlük kurmuştur. Olumsuz bir hadise, yani kardeş katli, 600 yıl devam edecek büyük bir devletin gerçekleşmesindeki en önemli köşe taşlarından birisidir.

3 Her yönüyle eleştirilen kardeş katlinin doğru bir uygulama olduğunu anlatan yukarıdaki görüş bu düşüncesini aşağıdaki hangi ilkeye dayandırmıştır?

- A) **Tarihi olaylar değerlendirilirken gerçekleştiği dönemin şartları dikkate alınarak değerlendirilmelidir.**
- B) Kardeş katli ilk Türk devletlerinden itibaren görülen bir uygulamadır.
- C) Tarihi belgeler yoruma muhtaçtır.
- D) Geçmişte yaşanan bir olay bugünün değer yargılarıyla ele alınmalıdır.
- E) Geçmişte yaşanan her olayın bir doğruluk payı vardır.

4 Türk tarihinin bir sorunu olan kardeş katli meselesinin yaşanmasında;

- I. belirli bir veraset sisteminin olmaması,
- II. veliahtlık kurumunun oluşturulmaması,
- III. Türk toplumunun her zaman güçlüden yana olması

durumlarından hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

5

DİVÂN-I HÜMÂYUN ÜYELERİ

Sadrazam (Vezirîâzam): Padişahın mutlak vekiliydi ve padişahın mührünü taşırdı. Padişah adına devletin iç ve dış siyasetini yürütür ve politikalar geliştirdi.

Vezirler: Devlet işlerinde sadrazama yardımcı olurdu. Devlet genişledikçe sayılarında artış olmuştur.

Kazaskerler: Divandaki şeri davalar ile kadı ve müderrislerin tayin ve terfi işlerine bakmakla görevliydi. Anadolu ve Rumeli olarak ikiye ayrılmaktadır..

Defterdarlar: Anadolu ve Rumeli defterdarları mali işlerden sorumluydu.

Nişancı: Padişahın tuğrasını çeker, tımar zeametlerin kayıtlarını tutar. Devletin iç ve dış yazışmalarını yapardı.

Yeniçeri Ağası: Sadece vezir rütbesi olan yeniçeri ağası divan toplantılarına katılarak yeniçeriler hakkında bilgi verirdi. İstanbul'un güvenliğinden sorumluydu.

Kaptan-ı Derya: XVI. yüzyıldan itibaren divan üyesi olmuştur. Donanma komutanı olarak divan toplantılarına katılırdı.

Buna göre Divan-ı Hümâyün ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Üyeleri sorumlu oldukları alanlarda en yetkili kişilerdir.
- B) Osmanlı'nın merkezîyetçi bir devlet olduğunun göstergesidir.
- C) Devletin siyasi, ekonomi, hukuki, askeri ve sosyal alanları ile ilgili her türlü işlerin yürütüldüğü devlet kuruludur.
- D) Görev alanları Anadolu ile sınırlı değildir.
- E) **Üyelerinin tamamı padişah tarafından atanmıştır.**

6

Osmanlı Devleti'nde bütün devlet işleri padişahın kontrolündeydi ve kanunlar mutlaka padişahın emri olarak çıkardı. Otoriter olan padişahı, mührünü verdiği sadrazam temsil ederdi. Divan-ı Hümâyün'da bulunan diğer vezirler ise danışman konumundaydı. Divan toplantısının ardından alınan kararlar sadece Osmanlı'yı değil aynı zamanda bütün dünyayı da ilgilendirirdi.

Buna göre Osmanlı Devleti ile ilgili;

- I. Cihanşümül bir devlet özelliğine sahiptir.
- II. Merkezi otorite güçlüdür.
- III. Padişah devletin mutlak hâkimidir.

yargılarından hangilerine ulaşılabılır?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) **I, II ve III**
- D) II ve III
- E) Yalnız II

7

Osmanlı Devleti'nin dünya gücü olduğu dönemde devlet yönetiminde daha çok Enderun mezunu devşirme kökenlilere görev verilmiş, kardeş katli kanunlaştırılmış, Divan-ı Hümâyün'a sadrazam başkanlık etmiş ve padişahların haremnden evlenmesi geleneği başlatılmıştır.

Bu uygulamalarla;

- I. akraba ilişkileri ile padişahın yıpratılmasını engelleme,
- II. padişahın otoritesini güçlendirme,
- III. devletin parçalanmasının önüne geçme,
- IV. merkezi otoriteyi güçlendirme

amaçlarından hangileri gerçekleştirilmek istenmiştir?

- A) **I, II, III ve IV**
- B) II, III ve IV
- C) I ve II
- D) I, II ve III
- E) III ve IV

8

Tarihi olaylar; meydana geldiği dönemin siyasi, sosyal, kültürel, dini ve ekonomik özelliklerini yansıtır. Bunun en büyük örneklerinden biri de Osmanlı'da harem meselesi olmuştur. Nitekim İslam hukukunu bilmeyen bazı bilim insanlarının, Osmanlı müesseseleri hakkında tatmin edici izahlar getirmesi ve özellikle de harem gibi bir konuda doğru yorumlar yapması çok zordur. Bu konuda birçok yazar, Batılı yazarlar tarafından Osmanlı aleyhine yazılmış kaynakları tenkit etmeden Osmanlı harem müessesesini ve padişahları eleştirmiş; harem sadece padişahların eğlence yeri olarak tarif etmişlerdir. Oysa Osmanlı'da harem bir eğitim kurumu gibi düşünülmüş, cariyeler ise öğrenci gibi görülmüştür. Cariyeler haremde iyi bir eğitime tabi tutulmuşlardır.

Verilen metinde tarihi olayların değerlendirilmesinde yaşanan;

- I. tarihi olayın bugünün bakış açısı ve değer yargıları ile ele alınması,
- II. tarihi gerçeklerin yanlış yorumlanması,
- III. değerlendirmelerin gerekli bilgi birikimine sahip olmadan yapılması

sorunlarından hangilerine değinilmiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) **I, II ve III**

1

Osmanlı siyasetnamelerinin en eskilerinden biri İdris-i Bitlisi'nin Farsça kaleme aldığı "Kanûn-ı Şâhenşâhî" adlı eserinde: "Padişahlar kendine ve halkına kerim ve cömert olmalıdır. Kendine cömert olmayan sultanlar da halkına karşı keremsiz olur. Halkın iyi idaresi önemli bir iştir ve zarurettir. Böylece halkın sevgisi kazanılır ve memleket selamet içinde kalır; sultanın da saltanatı uzun ömürlü olur. Halkın nefretine maruz kalan hükümdarlar ise payidar olamaz. Halkı gözetmenin en doğru yolu onlardan güçleri oranında vergi alınmasıdır. Halktan aşırı talepte bulunmak ülkenin harap olmasına, halkın perişanlığına yol açar. Aşırı vergi almakla halkı zayıflatmak, sultanın gücünün azalmasına sebep olur, bu da devleti zayıflatırır, düşmanı ise güçlendirir. Halk, meyve veren ağaç gibidir, ona ne kadar masraf yapılırsa karşılığı kat kat alınır.

Buna göre Osmanlı'da siyasetname geleneği ile ilgili;

- I. Ahlâki ilkelere dayanarak öğüt veren, yol gösteren öğretici manzum eserlerdir.
- II. Başta padişah olmak üzere yüksek makamlı devlet idarecilerine nasihat eden bir üslup kullanılmıştır.
- III. Siyasetnameler güçlü bir devletin ortaya çıkmasının temel şartı olarak yöneticilerin halka adil davranması gerektiğini göstermiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) II ve III D) I, II ve III E) I ve III

2

Devletin devamlılığında padişah ve tek hanedan yani Osmanoğulları'nın rolü çok büyüktür. Eski Türk devlet geleneğine göre ülke, hanedanın ortak malı kabul edilirdi. Bu anlayışı sürdüren Osmanlılarda da padişah, hanedanın erkek üyelerinden biri olmalıydı. Tahta geçiş konusunda kesin bir kural olmadığından hanedanın erkek üyeleri arasında taht mücadelesi yaşanabilirdi. Halkıyla iyi ilişkiler kuran Osmanlı Hanedanı'nı saltanat yılları boyunca değiştirmeyi kimse istemezdi. Bazı padişahlar tahttan indirilmişse de hanedanın hâkimiyeti hiçbir zaman değişmezdi. Bütün devlet işleri padişahın kontrolündeydi ve kanunlar mutlaka padişahın emri olarak çıkardı. Çünkü devletin kurucusu, mülkün sahibi padişahtı. Padişah ölünce yaptığı bütün icraatlar, atamalar geçerliliğini yitirirdi. Öyle ki yeni padişah, beratları yenilemezse vezir dâhil hiçbir yöneticinin yetkisi meşru sayılmazdı.

Buna göre;

- I. Osmanlılarda devlet düzeni, otoritenin karar birliğine ve saltanatın dokunulmazlık inancına dayalıdır.
- II. Ülkenin ve devletin tek sahibi padişaktır prensibinin korunması devletin istikrarını sağlamıştır.
- III. Taht değişikliği yaşansa da devletin mutlak hâkimi Osmanlı hanedanıdır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

3

Osmanlı Devleti'nin en önemli şahsiyetlerinden biri olup şeyhülislamlık makamı olmak üzere 60 yıl Osmanlı Devleti'ne hizmet eden "Ebussuud Efendi" çoğu mektuplardan oluşan "Münşe'at'ında": "Padişahların affediciler olmalarını, sultanların daire-i adliye sistemine (hukuk içinde kalmaları) il'ayı Kelimetullah idealine (İslamiyet'i yaymak) ve Allah'a karşı yerini ve sorumluluğunu bilmeleri gerektiğini ifade etmiştir.

Buna göre Münşe'at'ta Osmanlı padişahlarının;

- I. güzel ahlak sahibi olması ve adaletten ayrılmaması,
- II. hükümdarlığın Allah'ın emaneti olduğunu unutmuyarak hoşgöründen ayrılmaması,
- III. zulüm ve haksızlık yapmaması ve insaf çizgisinden ayrılmaması

vasıflarından hangilerini taşıması gerektiğinden söz edilmiştir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

4

Orhan Bey Dönemi'nden itibaren şehzadeler saray içinde Şehzadegan Mektebi'nde aldıkları temel derslerin ardından eğitimlerinin devamı için 14-15 yaşına geldiklerinde sancaklara gönderildiler. Şehzadeler yanlarında bulunan lala adı verilen hocalarıyla çıkarıldıkları sancaklar rastgele seçilmiş yerler değildir. Seçilen sancağın önemli bir kültür, medeniyet ve ticaret merkezi olmasına önem verilmiştir. Ayrıca şehzadelerin sancağa çıkmaları, devletin o bölgeye verdiği önemin de bir göstergesi olarak kabul edilirdi. Şehzadelerin sancaklara çıkarılması ile fiili uygulamalarda başarı ve tecrübe kazanması amaçlanmıştır. Sancaklarda şehzadelerin başkanlık yaptığı, Divan-ı Hûmayun benzeri Şehzade Divanları vardır. Şehzade, sancağı yönetirken kendi divanına gelen davalara bizzat kendisi bakmıştır.

Buna göre sancağa çıkma usulünün yararları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sancağa çıkma sayesinde şehzadeler aldıkları teorik bilgileri uygulamaya dönüştürmüştür.
- B) Yöneticilik yaptıkları sancaklardaki halkın devlete karşı bağlılığı daha da artmıştır.
- C) **Şehzadeler sancaklarda özerk bir yapı oluşturmuştur.**
- D) Şehzadeler buldukları sancaklarda idari, sosyal, ticari, kültürel gibi birçok alanda kendilerini geliştirmişlerdir.
- E) Bu sistem sayesinde hem şehzade devlet tecrübesi kazanmış hem de merkezi yönetime bağlı taşra yönetimi oluşturulmuştur.

5 Tarihi olaylar değerlendirilirken gerçekleştiği dönemin şartları dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Tarihi olayları bugünün bakış açısıyla değerlendirmek yanlıştır. Örneğin; Osmanlı Devleti'nde uygulanan kardeş katli meselesi değerlendirilirken bugünkü bakış açısı ve değer yargılarıyla değil de o günün koşullarına göre değerlendirilmelidir. Osmanlı Devleti kuruluşunda taht mücadelelerine sahne olmamıştır ancak daha Osman Bey Dönemi'nde amcası Dündar Bey'in taht iddiasında bulunması üzerine Dündar Bey meselesi ortadan kaldırılmıştır. Fetret Devri'nde Osmanlı Devleti'nin taht kavgalarıyla uğraşması devleti yıkılma noktasına getirmiştir. Fatih Sultan Mehmet de bu sorunu çözmek için kardeş katlini yasal hâle getirmiştir.

Yukarıdaki açıklama değerlendirildiğinde Osmanlı'da görülen;

- I. Devşirme sistemi,
- II. Kanunname-i Ali Osman,
- III. Divan-ı Hûmayun,
- IV. Harem

uygulamalarından hangileri bugünün bakış açısıyla yorumlanırsa ön yargılara sebep olur?

- A) I ve II
- B) I, II ve III
- C) **I, II ve IV**
- D) Yalnız II
- E) II ve IV

- 1 Osmanlı Devleti fethettiği yerlerdeki gayrimüslim halka karşı ılımlı bir anlayışla yaklaşmıştır. Aynı zamanda fethe edilen bölgelerin Türkleştirmesini ve İslamlaşmasını sağlayan Osmanlı Klasik Çağ'da nüfusun %41'ini oluşturan Hristiyanlarla %1'ini oluşturan Yahudileri Osmanlı milleti olarak kabul etmiştir. Gayrimüslimler Osmanlı Devleti bünyesinde siyasi, sosyal, dini haklarını korumuşlardır. Kendileri için oluşturulmuş şehir ve mahallelerde yaşamış ve kendi mahkemelerinde yargılanma imkânı verilmiştir.

Buna göre Osmanlıların fethettikleri topraklarda;

I. İstimalet, II. İskân, III. Millet

sistemlerinden hangilerinin uygulandığı söylenebilir?

- A) I ve II B) II ve III C) Yalnız III
D) I, II ve III E) I ve III

- 2 Osmanlı Devleti fethettiği bir şehirde;

- ◆ İlk olarak ana kiliseyi camiye çevirmesi
 - ◆ İkinci adım olarak şehre kadı ve subaşı tayin etmesi
 - ◆ Şehre Türk Müslüman nüfusu yerleştirmesi
 - ◆ Şehirdeki Müslüman ve gayrimüslim reaya ile askeri sınıfı ayrı ayrı tahrir defterine kaydetmesi
- gibi faaliyetler yürütmüştür.

Buna göre fethedilen şehirlerde aşağıdaki politikarlardan hangisinin uygulandığı söylenemez?

- A) Türkleştirme ve İslamlaştırma
B) Devletin resmi bir parçası hâline getirme
C) İslam kültürünü yansıtma
D) Hukuk ve güvenlik işlerini düzenleme
E) Yerli halkı asimile etme

3

OSMANLI ŞEHİR HAYATI

Panayır ve Şenlikler

Osmanlı panayır ve şenliklerinde ülkenin çeşitli bölgelerinden gelenler hem ürünlerini satarlar hem de bir arada dayanışma kültürünü yaşatırlardı. Meddah, orta oyunu, Karagöz, havai fişek, hokkabazlık, cambazlık oyunlarında gösteriler yapılırdı.

Mutfak Kültürü

Osmanlı şehir ve mahalle kültüründe kendine özgü bir yemek kültürü bulunmaktadır. Yemekler, gümüş sini (tepsi) üzerinde servis edilmiştir. Yere oturarak yemek yeme, Osmanlı Devleti'nde adettendi.

Dini Törenler

Osmanlı'da dini törenler günlük hayata yansımıştır. Sürre alayı, kadir alayı, mevlit, amin alayı semazenlerin dini musiki eşliğindeki mevlevi ayinleri önemli din törenlerindendi.

Buna göre Osmanlı şehirlerindeki yaşam ile ilgili;

- I. Çok kültürlü bir sosyal hayat bulunmaktadır.
II. Bireyler arasında sosyal bağları güçlendiren etkinlikler düzenlenmektedir.
III. İnançların tazelenmesinde yönelik faaliyetler bulunmaktadır.
IV. Gelenekçi yemek kültürü yaşatılmaktadır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I, II ve III B) I, II, III ve IV C) II ve III D) I ve IV E) Yalnız I

- 4 Osmanlı'da toplumun yoğun olarak yaşadığı ev, cami, ve çarşı üçgenine kahvehanelerin açılması ile yeni bir mekân eklenmiştir. İsminden hareketle kahvehane "kahve evi" anlamına gelmektedir. Kahvehaneler, insanların sadece kahve içtiği bir ortam olmaktan ziyade şairlerin, meddahların ve saz şairlerinin etkinlikte bulunduğu yaygın mekânlardır. Zamanla her mahallede açılan kahvehaneler, karşılıklı tartışmalarla fikir alışverişinde bulunma, güncel meseleler hakkında bilgi alma ve bulunduğu mahalle ile ilgili kararların alındığı merkezler hâline gelmiştir.

Buna göre Osmanlı'da kahvehanelerin özellikleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Toplumsal paylaşımın gerçekleştiği mekânlar olması
 B) Kültürel faaliyetlerin yapıldığı mekânlar olması
 C) Kamuoyunun oluşmasına ortam oluşturması
 D) Sosyalleşme ihtiyacına hizmet eden mekânlar olması
 E) Padişahların toplumun düşünceleriyle ilgili nabız yokladığı mekânlar olması

- 5 Klasik Çağ'da Osmanlı şehir ve mahallelerinde çok kültürlü sosyal bir yapı vardır. Müslümanlarla gayrimüslimler arasında yaşantıları gereği kıyafet konusunda çeşitlilik bulunmaktadır. Bu kıyafetler insanların maddi durumuna göre değişiklik göstermektedir. Kumaşın rengi, kumaş kalitesi ve kumaş özelliği tabakaya göre farklılık göstermiştir. Fatih zamanına kadar kadınların yüzlerini örtmedikleri yalnızca başlarını örttükleri sokak giysisi olarak ferace ve yaşmak kullandıkları görülmüştür. İstanbul'un alınması, Türklerin yerleşik düzene geçmesi, imparatorluğun sınırlarının ayrılmasına ve kadınların sokak giysilerine kurallar konmasına neden olmuştur. Bu dönemde çıkarılan emirlerde kadın giysileri üzerinde ayrıntıları ile durulmuş ve devlet tarafından kontrol edilmiştir.

Buna göre Osmanlı toplumunda kılık kıyafet kültürünün gelişmesinde etkili olan unsurlar arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Diplomatik ilişkiler
 B) Yaşanılan çevre
 C) Sosyal yapı
 D) Dini kurallar
 E) Gelenek ve kanunlar

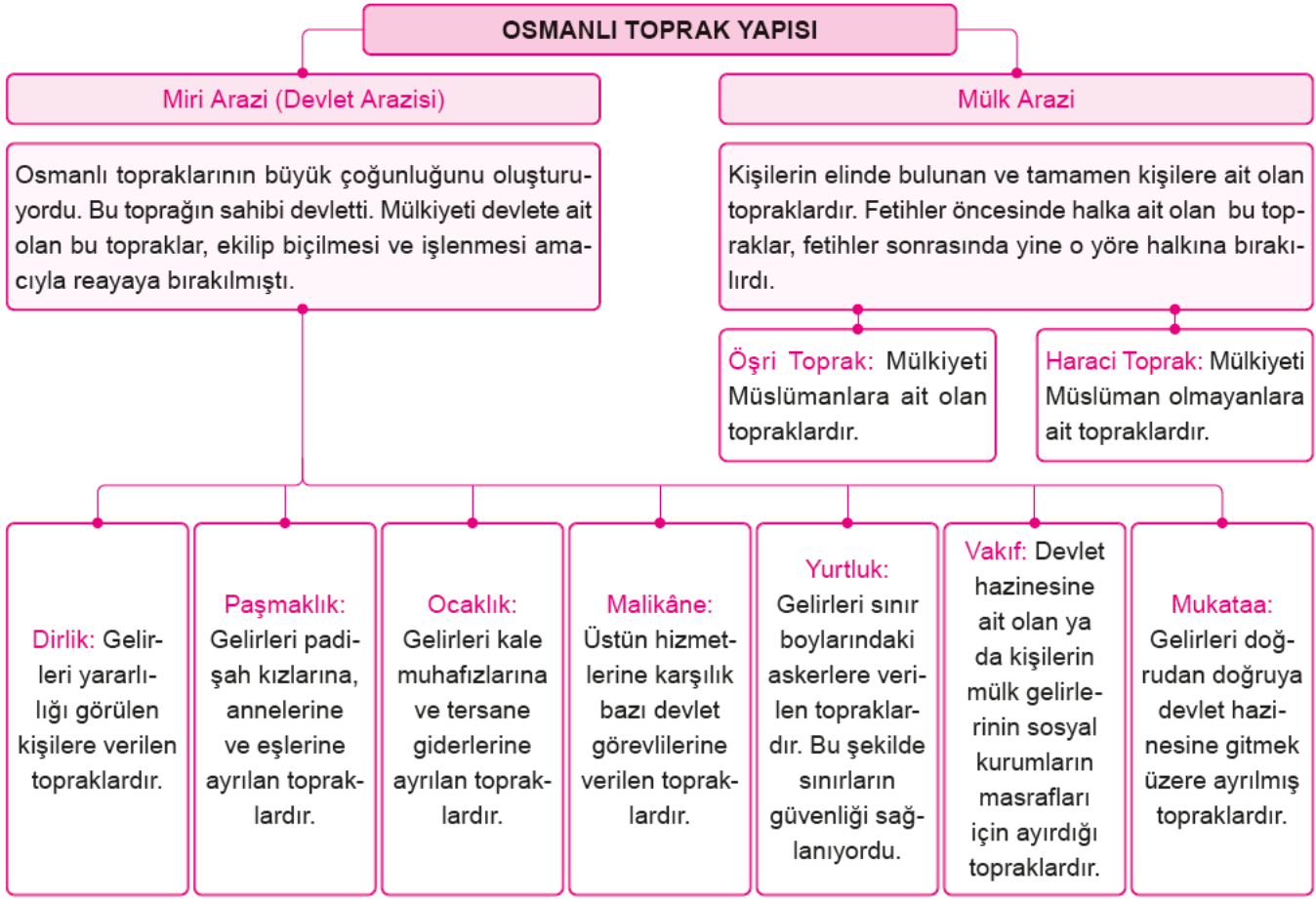
- 6 (I) Halk için bir rahatlama aracı olan şenliklerde sergilenen zenginlik ve ihtişam ile halkın ve davet edilen yabancı devlet adamlarının etkilenmesi amaçlanmıştır. (II) Şenlik için yapılan harcamalar ülkedeki ticari hayatta geçici de olsa bir hareketlilik yaşanmasını sağlamıştır. (III) Şenliklerde alaylar düzenleyen esnaf loncaları araba üstünde ya da sırtta taşınan canlı sahneler hazırlayarak mallarını hem halka hem de yabancı konuklara sergileme şansı bulmuştur. (IV) Bu yönüyle şenlikler bir tür panayır ve fuar görevini üstlenmiştir. Böylece üretilen malların iç ve dış pazara tanıtılması ekonomik hareketliliğe katkı sağlamıştır.

Paragrafın son cümlesindeki çıkarımı kanıtlayan ifadeler kaç numaralı cümlelerde yer almaktadır?

- A) I ve III
 B) I ve II
 C) Yalnız IV
 D) III ve IV
 E) I, II ve III

1 ve 2. soruları aşağıdaki şemaya göre cevaplayınız.

1 Buna göre Osmanlı toprak sistemi ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Osmanlı'da toprakların büyük çoğunluğu devlete ait topraklardır.
- B) Osmanlı toprak sisteminde gerektiğinde satılabileceği başkasına devredilebileceği ve miras bırakılabileceği, toprak çeşidi de bulunmaktaydı.
- C) **Devlet en çok haraci topraklardan gelir elde etmektedir.**
- D) Mülk topraklarda kişi toprağını istediği şekilde tasarruf etme hakkına sahiptir.
- E) Osmanlı toprakları uygulanan sistemle farklı geniş kaynaklarına bölünmüştür.

2 Buna göre Miri arazi ile ilgili;

- I. kullanım şartlarının belirli kurallara göre belirlenmesi,
- II. gelirlerinin kullanımına göre bölümlere ayrılması,
- III. Türk İslam devletlerinin toprak sisteminden faydalanılması,
- IV. kullanma hakkının toprağı işlemek koşuluyla üzerinde yaşayan halka bırakılması

özelliklerinden hangileri söylenebilir?

- A) I, II ve III
- B) **I, II ve IV**
- C) III ve IV
- D) Yalnız II
- E) II, III ve IV

3 Osmanlı Devleti'nde tahıl tarımı yapılan arazilerin mülkiyeti devlete ait sayılmakta ve çiftlik denen birimlere ayrılarak köylü ailelerine verilmekteydi. Bu sisteme çift-hane sistemi adı verilmektedir. Bu sistemin temelini bir çift öküzle işlenebilecek bir toprak biçiminde tasarruf eden evli bir köylü aile oluşturmuştur. Kanunların belirlediği yükümlülükler dışında hiç kimse kendisine başka bir iş yaptıramazdı. Köylü hür ve bağımsızdı. Bu sistemde devlet toprakları üzerinde sürekli kiracı konumunda olan çiftçi, öncelikle çiftliğin tasarruf hakkı oğluna geçerdi. Köylü, toprağı dinlendirmesi dışında boş bırakıp işletmezse çift-bozan adında vergi ödemek zorunda kalırdı.

Buna göre çift-hane sistemi ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Temel amacı üretimi arttırmak için devlete ait çiftlikleri mülk araziye dönüştürmektir.
- B) Sistem sayesinde topraklar boş kalmamış ve zirai üretimde süreklilik sağlanmıştır.
- C) Devlet çift-hane birimlerinin parçalanmadan devamını sağlamıştır.
- D) Devlet köylünün haklarını garanti altına almıştır.
- E) Sistem sayesinde büyük çiftlik sahiplerinin ortaya çıkmasının önüne geçilmiştir.

4 Osmanlı Devleti'nde temel vergi ve toprak sistemi çift-hane denen bir sisteme dayanıyordu. Çift-hane, bir çift öküzle işletilebilen ve bir köylü ailesinin işletiminde olan arazi birimiydi. Bu özel vergi, tahrirlerde ve vergi sayımlarında diğer vergilerin hepsinden önde gelmektedir. Devletin düzenli aralıklarla tahrir (nüfus sayımı) yapmasının en temel sebeplerinden biri, var olan ekonomik düzenin devamını sağlamaktı. Çünkü eğer bir köylü ailesi veya bir çift arazisi verilen kimse toprağını devletin müsaadesi olmadan terk edip başka yerlere göçerse, devlet derhal o arazinin yeniden ekimi için başka kimseleri oraya yerleştirirdi. Belirtilen arazi kesinlikle bölünemez, bölüştürülemezdi. Çiftin bölünmesi hâlinde hükümet veya tımar sahibinin çift vergisini düzgün toplaması olanaksız hâle gelirdi.

Verilen metin değerlendirildiğinde devlet, çift-hane sistemiyle öncelikle aşağıdakilerden hangisini amaçlamıştır?

- A) Tarımsal üretim ve vergi gelirlerinde süreklilik sağlamak
- B) Merkezi otoriteyi korumak
- C) Miri arazi oranını düşürmek
- D) Fethedilen yerleri kalıcı hale getirmek
- E) Öşri ve haraci vergi gelirlerini sürekli hale getirmek

5 Osmanlı toprak sisteminin temeli İslam toprak hukukuna dayanmaktadır. Osmanlı Devleti toprak sistemini oluştururken Büyük Selçuklu ve Türkiye Selçuklu devletlerinin toprak sisteminden yararlanmıştı. Bununla birlikte Osmanlılar, özellikle toprağın kullanımı konusunda Roma, Bizans ve eski İran gibi medeniyetlerin de sistemini kendi döneminin şartlarına göre uyarlayarak faydalanmaktan çekinmemiştir. Ayrıca Osmanlı Devleti geniş bir coğrafyaya hükmettiği için ülkenin her tarafında toprağın hukuki durumu ve kullanım şekli bakımından tek bir sistem uygulamamıştır. Fethettikleri yerlerde önceden uygulanan örf ve âdetler ile hukuki durumu dikkate alan Osmanlılar, her bölgenin özelliğine göre düzgün bir sistem oluşturmaya çalışmıştır.

Buna göre Osmanlı Devleti'nin toprak sistemini oluştururken;

- I. Türk İslam devletleri,
- II. farklı kültürler,
- III. ele geçirilen yerlerdeki uygulama

unsurlarından hangilerini örnek aldığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

6 "Devletin işletme koşuluyla verdiği arazi, bu araziye işleten hane halkı ve arazinin koşum gücü olan bir çift öküz olarak üç unsurdan oluşan çift-hane birimi aynı zamanda devletin merkezi otoritesini de korumuş bir sistemdir." diyen bir tarihçi bu yargısına çift-hane sisteminin;

- I. devlet arazisi (mirî arazi) hâline gelen bu arazilerin işletmek koşuluyla reyaya bırakılması,
- II. büyük toprak sahiplerinin ortaya çıkmasını önlemesi,
- III. tarımsal üretime dayalı olması

özelliklerinden hangilerini kanıt olarak göstermiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

- 1 Osmanlı Devleti'nde şehirlerdeki tüccarlar önemli bir sınıfı oluşturmuştur. Mahalli üretim ve ticaret esnaf tarafından yapılmıştır. Osmanlı'da ticaret temel geçim kaynakları arasında yer almaktadır. Daha çok şehirlerde halkın bir araya geldiği mekânlarda ticari faaliyetler yürütülmüştür. Devleti yönetenler ekonomik hayatı düzenlerken belirli ilkelere göre hareket ederlerdi. Bunlardan öncelikli önem verdikleri ilke iaşecilikti. Bu ilkeye göre ekonomik faaliyetlerin amacı, ülke içinde mal ve hizmet arzının mümkün olduğu kadar bol, kaliteli ve ucuz olmasını sağlamaktır. Üretimde ziraat ve el emeğini esas alan Osmanlı ekonomisini yönetenler, bu sebeple ülkede ziraattan başlayarak esnaflık ve ticareti de içine alan kapsamlı düzenlemeler yapmıştı. Devlet, ziraat dışındaki üretimde ise Lonca Teşkilatını benimsemiştir.

Buna göre;

- I. Osmanlı ekonomisinin temelinde toplumun ve devletin ihtiyaçlarını karşılamak amaçlanmıştır.
- II. Şehir ekonomisinde esnaf örgütlenmesine gidilmiştir.
- III. Osmanlı şehirlerinde ticari mekânlarda daha çok ithal ürünler yer almıştır.
- IV. Ticaretin geliştirilmesine yönelik tedbirler alınmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) II, III ve IV B) Yalnız IV C) I, II, III ve IV D) I ve II E) I, II ve IV

2

Esnafa Verilen Cezalar

Esnaf ahlakına uymayan veya standartlar dışında mal üreten esnaf, kendi şeyh ve ihtiyarlarından oluşan loncada cezalandırılırdı. Ağır suçlar dışında kişilik haysiyetini aşağılayacak cezalardan kaçınılmış, dolayısıyla verilen cezalar uzlaştırıcı ve eğitici olmuştur. Ahî Evran her fırsatta esnafı gezer, yapılan işlerin sağlamlığı ve temizliği gibi hususları denetlerdi. Hatta ayakkabıcıları gezerken beğenmediği ayakkabıları dükkanın damına asar ve herkes "bugün falan ustanın pabucu dama atıldı" derdi. Suçun derecesine göre esnafıktan men etme, selam ve yardımı kesme, dayak, para, hapis, mallara el koyma, ikna ve nasihat gibi cezalar da uygulanırdı. Örneğin, bozuk terazi kullananlar ibretiâlem için çarşı pazar dolaştırılır, ekşi pekmez satanın pekmezi başına geçirilir, sahte mal üretenler meslekten çıkarılırdı.

Buna göre altı çizili ifade ile aşağıdakilerden hangisi anlatılmak istenmiştir?

- A) Ustanın kalitesiz mal ürettiği B) Ahi Evran'ın dükkanı kapattığı
C) Ustanın meslekten çıkarıldığı D) Ahi Evran'ın haksız rekabetin önüne geçtiği
E) Ustanın yeniden mesleki eğitime alındığı

- 3 Osmanlı Devleti'nde fiyatları denetim altından tutmak amacıyla ilk dönemlerden itibaren başvurulan narh uygulaması başta ekmek, buğday, un olmak üzere temel ihtiyaç maddelerine konan azami ve asgari fiyattı. Yeni bir malın en fazla veya en az kaç paraya satılabileceğini devlet belirlerdi. Ekonomik ve sosyal bir tedbir olarak düşünülen narh uygulamasında belirlenen fiyatın üstünde ve altında satış yapılamazdı. Narh, malın kalitesine göre tespit edilmekteydi.

Buna göre narh uygulaması ile ilgili;

- I. Narh, kaliteyi düşüren bir unsur değil, tersine malın kalitesini belli bir düzeyde tutan bir uygulamadır.
- II. Devlet bu uygulama ile haksız rekabeti önlemek istemektedir.
- III. Narha riayet etmeyenler, eksik ve hatalı mal satanlar cezalandırılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

4 Üretimde ziraat ve el emeğini esas alan Osmanlı ekonomik sisteminde, esnaf loncaları, XIII. yüzyılda ortaya çıkan Ahilik Teşkilatının bir devamı, ticari hayatın vazgeçilmez bir parçasıydı. Esnaf sistemi Ahilik'te de bulunan: esnaf şeyhi, yiğitbaşı, usta, kalfa ve çırak gibiydi. Dükân açma izni yalnız ustaya aitti. Bu yetki ona "berat" ile verilirdi. Dükkân sayısını da yine ustalar tespit ederdi. Her isteyen istediği yerde dükkân açamazdı. Buradaki amaç mevcut esnafı korumaktı. Ticari ve endüstriyel herhangi bir mesleğe devam etme imtiyazına "gedik" denirdi. Esnaf, esnaf müfettişleri tarafından teftiş edilirdi. Esnafın özel işleri için toplandığı odaya "lonca" denilirdi. Esnaf şeyhi, aynı zamanda loncanın da şeyhiydi. Sonra yiğitbaşı ve esnaf kâhyaları gelirdi. Yiğitbaşı, ustalar arasındaki disiplin ve organizasyondan sorumluydu.

Verilen metinde Lonca Teşkilatı ile ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılamaz?

- A) Hiyerarşik bir düzene sahiptir.
- B) Teşkilat kendi içinde denetime tabi tutulmuştur.
- C) Osmanlı'da ticaret sınıfının kendi arasındaki örgütlenmesidir.
- D) Teşkilat sadece Müslüman ticaret erbabından meydana gelmektedir.
- E) Osmanlı Devleti'ne özgü bir uygulama değildir.

5 Bu nedenle esnaflar arasında en önemli unsur ham madde dağıtımıydı. Ham madde dağıtımı kethüda loncalar aracılığıyla adil bir şekilde yapılırdı. Savaş ve kıtlık döneminde buna çok daha dikkat edilirdi. Örneğin bir celepçi (hayvan alıp satan) uzak yerlerden hayvan alıp getirir, kasaplara satar, kasaplar hayvanı kestikten sonra deriyi debbağlara (deri işleriyle uğraşan kesim) verir, debbağ deriyi işledikten sonra çarıkçılara, kemercilere, çantacılar, çizmecilere, eyercilere, davulculara, semercilere eşit bir şekilde dağıtırdı. Yine kasap, elinde bulunan yağları yağcılara, sabunculara ve mumculara dağıtırdı.

Verilen paragrafa göre loncalar ile ilgili aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılabilir?

- A) Osmanlı esnafının en temel özelliği, öncelikle bulunduğu şehir ve çevresinin ihtiyacını karşılamaktır.
- B) Loncalar, özellikle gediklerin haksızlık olmadan dağıtımına büyük bir özen göstermiştir.
- C) Üretilen malların kalitesi ve fiyatın belirlenmesinde doğrudan loncalar yetkilidir.
- D) Esnaflar arasındaki haksız rekabet önlenmiştir.
- E) Osmanlı'da esnaf grupları daha çok dağıtım ağırlıklı ticari faaliyette bulunurlardı.

6 Osmanlı Devleti'nde ekonomik ve sosyal bir tedbir olarak düşünülen narh kısaca kamu yararı gereği, temel ihtiyaçları karşılayan mal ve hizmetlerin piyasa fiyatlarına doğrudan müdahale edilerek belirli sınırları aşmasının önlenmesi amacıyla resmî tavan fiyat belirlenmesine denir. Yani bir malın kaç paraya satılabileceğini devlet belirler, belirlenen fiyatın üstünde satış yapılamazdı. Narh, malın değerine göre tespit edilmekteydi. Devlet, narh sayesinde fiyat tespiti yaparken malın piyasadaki arz ve talep dengesini dikkate alarak temel ihtiyaçların birkaç kişinin elinde toplanmasının önüne geçmiştir. Fiyatlar belirlenirken halkın alım gücü dikkate alınarak maddi imkânları sınırlı olan halk, korunmaya çalışılırdı.

Buna göre narh sistemiyle devlet;

- I. temel ihtiyaç maddeleri başta olmak üzere ürün veya hizmetlerin fiyatlarını denetim altında tutma,
- II. malın kalitesini belli bir düzeyde tutma,
- III. tekелci eğilimleri önleme

amaçlarından hangilerini gerçekleştirmeye çalışmıştır?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7 Lonca, Osmanlı Devleti'nde esnafların üye oldukları teşkilata verilen isimdi. Her esnafın bir loncaya kayıtlı olması gerekirdi. Bu şekilde kayıtlı olduğu loncanın koruması altında bulunurdu. Osmanlı Devleti'nde dükkân açabilme hakkına "Gedik" adı verilirdi. Gedik'e sahip olabilmenin bazı şartları vardı. Sırasıyla çıraklık-kalfalık yapıp ustalık belgesi almaya hak kazanmak gerekiyordu. Esnaflar ikiye ayrılırdı: Üreticiler: Ham maddeyi işleyerek işlenmiş madde haline getiren esnaflardır. (Bakırcı, Demirci, Fırıncı gibi) Hizmet Erbabı: Toplum için gerekli hizmeti yapan esnaflardır. (Berber, Hamal gibi)

Verilen metin değerlendirildiğinde Lonca Teşkilatı günümüzdeki teşkilatlanmalardan hangisiyle benzerlik göstermez?

- A) Barolar
- B) Tabipler Odası
- C) Mimarlar Odası
- D) Esnaf ve Sanatkarlar Birliği
- E) Şoförler Cemiyeti

1 Osmanlı Devleti'nde en önemli sosyal yardım kuruluşu vakıflardır. Türk İslâm kültürünün gelişmesine katkı sağlamışlardır. İnsanlar arasında sosyal adaletin sağlanması ve farklılıkların kaldırılması açısından önemli bir rol oynamıştır. Şehirlerin su ihtiyacının karşılanması amacıyla su bendleri, su kuyuları ve çeşme yaptırılmıştır. Osmanlı'da imaret sistemi vakıf müesseseleri sayesinde mümkün olmuş, vakıflar aracılığıyla kurulan külliyeler toplumun yaygın ve örgün eğitim almasına imkân sağlamıştır.

Buna göre vakıfların;

- I. ortak bir kültürün oluşması,
- II. sosyal refah seviyesinin yükselmesi,
- III. yerleşim alanlarının imar açısından gelişmesi

durumlarından hangilerine katkı sağladığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2 Osmanlı Devleti'nin en önemli sosyal yardım kuruluşu vakıflardır. Vakfın temelini insanlığa karşı şahsi ve vicdani sorumluluk hissi, iyilik, şefkat, yardımlaşma ve dayanışma duygusu gibi değerler oluşturmuştur. İlk Türk devletlerinden Uygurlara kadar uzanan vakıf geleneği, cami, mescit, mektep, kütüphane, çeşme, yol, köprü, imaret gibi sosyal hizmet kurumlarıyla Osmanlı zamanında zirveye ulaşmıştır. Vakıfların kuruluş sebepleri ortadan kalkmadıkça varlığı devam etmiştir.

Buna göre;

- I. Osmanlı Devleti'nde hayırseverlerin yaptırdığı eser ve tesisler sayesinde toplumun ihtiyacı karşılanmıştır.
- II. Osmanlı Devleti'nde birçok sosyal hizmetin devlet katkısı olmadan toplum tarafından yerine getirilmesi Osmanlıları dünya toplumlarından farklı kılmıştır.
- III. Osmanlı Devleti'ndeki vakıf müesseselerinin tamamı İslam medeniyetlerinin özelliklerini taşımaktadır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

3

"Ben İstanbul fatihi Fatih Sultan Mehmed, alın terimle kazanmış olduğum akçelerimle satın aldığım İstanbul'un Taşlık mevkinde bulunan 136 adet dükkânı aşağıdaki şartlarla vakf eylerim: Bu gayrimenkullerden elde edilecek gelir ile İstanbul'un her sokağına ikişer kişi tayin ettim. Bunlar ki, ellerindeki bir kap içerisinde kireç tozu ve kömür külü ile günün belirli saatlerinde bu sokakları gezeler. Bu sokaklara tükürenlerin, tükürükleri üzerine bu tozu dökeler ki, yevmiye 20'şer akçe alsınlar. Ayrıca 10 cerrah, 10 tabib ve 3 de yara sarıcı tayin ettim. Bunlar ayın belli günlerinde İstanbul'a çıkarak istisnasız her kapıyı vurular ve o evde hasta olup olmadığını sorular; var ise tedavisini yapsınlar, tedavisi evde mümkün değilse kendilerinden hiçbir karşılık beklemezsiniz Dâru'l-Aceze'ye kaldırarak orada tedavi etsinler. Gıda kıtlığı ortaya çıkarsa bırakmış olduğum 100 silâh ile vahşî hayvanların yumurta veya yavruda olmadığı sıralarda avlanarak hastalarımızı gıdasız bırakmayalar. Ayrıca külliye'deki imarethanede şehitlerin aileleri ve İstanbul şehrinin fakirleri yemek yiyeler! Ancak yemek yemeye veya almaya bizâtihi kendileri gelmeyip yemekleri havanın loş bir karanlığında ve kimse görmeden kapalı kaplar içerisinde evlerine götürüle!.."

Verilen metinden vakıflarla ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılamaz?

- A) Toplumun ihtiyaç duyduğu dini ve sosyal hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla oluşturulan hayır kurumlarıdır.
- B) Vakıf sahibi taşınır veya taşınmaz mallarının bir kısmını veya tamamını maddi bir beklenti olmaksızın vakfedebilir.
- C) Vakıflar sosyal hayatta çeşitli alanlarda hizmet veren hayır kurumlarıdır.
- D) Vakıflar fethedilen ülkelerde Türk kültürünün yerleştirilmesine önemli katkıda bulunmuşlardır.
- E) Vakıf insanın doğasında bulunan dayanışma ve başkasına iyilik yapma duygusunu hukuki bir statüye kavuşturmuştur.

4 ve 5. soruları aşağıdaki görsele göre cevaplayınız.

Osmanlılarda bir külliye'nin bittiği yerde diğerinin birimleri başlıyor, böylece büyük bir şehir dokusu ortaya çıkıyordu. İstanbul, hayrat külliyelerinden oluşan bir şehirdi. Osmanlı külliyesi sadece ibadet yeri, öğretim merkezi veya fakir barınağı değildi. Bunlar, çevrelerinde toplantı yerlerinin gelişmesine öncülük ettikleri için sosyal ve kültürel bütünleşmeyi teşvik ediyordu. Vakıf sayesinde medresenin hoca ve talebeleri, külliye'nin diğer görevlileri, çevrenin fakirleri ve yolcular yemek saatlerinde imarette bir araya geliyor ve bu da bilgi akışını sağlıyordu. Böylece herkesin örgün eğitim alma imkânı bulamamasına rağmen külliyelerde gerçekleştirilen sürekli yaygın eğitim sayesinde ülkenin her yanında ortak bir kültür oluşuyordu. Külliye'ler ve diğer vakıf eserleri toplumda öylesine kök salmıştı ki İslam ülkelerinin halkı bu vakıf sistemi sayesinde hayatları boyunca aralarında yerel ve ulusal sınırlar bulunduğu hâlde dinî sınırları da aşan bağlar kurabiliyordu.

4 Osmanlı külliyesi ile ilgili;

- I. Çok fonksiyonlu bir vakıf kurumudur.
- II. Aynı kültür değerlerini ve aynı davranış biçimlerini benimseyen ortak bir kültür ortaya çıkmıştır.
- III. Halk arasında sosyal bütünleşme ve uyum yaygınlaşmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) Yalnız II C) I, II ve III
D) II ve III E) Yalnız I

5 Buna göre Osmanlı vakıf kültüründe;

- I. sosyal,
- II. kamu,
- III. eğitim,
- IV. din

hizmetleri ile ilgili hangi faaliyetlerin yürütüldüğü söylenebilir?

- A) III ve IV B) II ve III C) I, II ve III
D) I, II, III ve IV E) Yalnız II

- 6 Vakıf; kişilerin taşınır ya da taşınmaz mallarını toplum yararına ebedi olarak bağışlamasıdır. Hayır sahiplerinin yaptırdıkları eserler ve hizmetler arasında cami, mescit, medrese, imarethane, yol, köprü, çeşme gibi bilinenlerin, dışında sokak, kaldırım, lağım, deniz feneri, konak, iskele, köprü, kabristan, mahzen, mumhane şekerhane, pazar bedesten, su yolu, hisar gibi daha yüzlerce hayrat sayılabilir.

Buna göre Osmanlı Devleti;

- I. yaşam alanlarını imar etme,
- II. dini hizmetleri sürdürme,
- III. sosyo-ekonomik hayatı canlandırma

faaliyetlerinden hangilerini vakıflar yoluyla sağlamıştır?

- A) I, II ve III B) II ve III C) I ve III D) Yalnız II E) Yalnız III

A large rectangular area with a light green border, containing numerous horizontal dotted lines for writing notes.

A large rectangular area with a light green border, containing numerous horizontal dotted lines for writing notes.

FAVORİ SERİSİ

ORTAÖĞRETİM (9, 10 ve 11. SINIFLAR)

- ✓ Yardımcı Ders Kitapları
- ✓ Türkiye Geneli Deneme Sınavları

Örnek Tanıtım: 10. Sınıf Coğrafya Kitapları (3 Kitap)

- Beceri Temelli Soru Bankası
- Kazanım Odaklı Soru Bankası
- Özet Konu ve Etkinlik Defteri
- Öğreten Paragraf
- Karekodlu Çözümler

ÇİFT YÖNLÜ KİTAP

9. SINIF KİTAPLAR

Her Ders Üç Kitaptan Oluşur

10. SINIF KİTAPLAR

Her Ders Üç Kitaptan Oluşur

11. SINIF KİTAPLAR

Markaj
yayıncılık

Editör Yayınevi
markasıdır.

markajyayinlari@gmail.com

0 (505) 099 24 84

Markaj
yayıncılık
Eğitimde Yakın Markaj

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok. Matbaacılar Sitesi
Mat-Sit İş Merkezi No:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 384 20 33 Faks: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.markajyayinlari.com | markajyayinlari@gmail.com